

ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Виноград Господњи

Година четрнаеста

Број 1

Нови Сад

О Васкрсу 2018.

Бесплатан примерак

**ХРИСТОС ВАСКРСЕ!
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!**

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Година четрнаеста, број 1,
Нови Сад, о Васкрсу 2018.

Уредник:

Протојереј Милован Миодраговић

Чланови уредништва:

Протојереј-ставрофор Миливој Мијатов
Протојереј Владан Симић
Протојереј Жељко Латиновић
Протонамесник Милорад Мировић
Презвитер Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешевић
Катихета Данило Михајловић

Уредништво:

Змај-Јовина 4, 21000 Нови Сад
Електронска адреса:
vinogradgospodnji@gmail.com
www.eparhija-backa.rs

Техничка обрада и штампа:

Принт студио ИН, Нови Сад

Тираж:

12.000 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице Српске, Нови Сад 271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист Православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник протојереј
Милован Миодраговић - год. 1, бр. 1 (1976) - год.
25 бр. 82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) - Нови Сад:
Епархија Бачка, 1976-2000; 2007 - 29 цм
Четири пута годишње, - Први бројеви објављени
под насловом: Драгим мојим парохијанима

ISSN 0353 / 1783, COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

Посланица Светог Архијерејског Сабора
Српске Православне Цркве
о Васкрсу 2018. године 3

ОСМИ ДАН

Васкрсење Христово и тајна спасења 6

РАЗГОВОР

Митрополит михаловско-кошички
Георгије
Све што имамо, дар је Божји нама
– Он нам је даровао Себе Самога
и своју славу – 11

ИЗ ЛЕТОПИСА

Алмашки храм у Новом Саду 14

ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ

Др Лазар Пачу (1855–1915) 17

ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ

Свети Порфирије Кавсокаливит
Поуке о васпитању деце 18

СТАРЕЧНИК

Поуке преподобног
Исидора Пилусиота 20

ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ

О стајању или седењу у храму 22

ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

У Футогу одржан Божићни квиз
из верске наставе 24

АКТУЕЛНОСТИ 26

УПОКОЈ, ГОСПОДЕ 37

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ 38

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

**Српска Православна Црква својој
духовној деци
о Васкрсу 2018. године**

И Р И Н Е Ј

**по милости Божјој Православни Архи-
епископ пећки, Митрополит београдско-
карловачки и Патријарх српски, са свим
архијерејима Српске Православне Цркве
– свештенству, монаштву и свим синовима
и кћерима наше Свете Цркве: благодат,
милост и мир од Бога Оца, и Господа наше-
га Исуса Христа, и Духа Светога, уз радо-
сни васкршњи поздрав:
ХРИСТОС ВАСКРСЕ!**

Испуни се време вишенедељног Часног поста у коме смо на свакодневним богослужењима – покајањем, исповешћу и сузним молитвама – састрадавали са Господом нашим, пратили крстоваскрсни пут и благодарно клицали: „Слава дуготрпљењу Твоме, Господе!“ Проживљавали смо добровољна страдања, понижења, плувања и крсну смрт, да бисмо данас, по неизмерној милости Божјој, дочекали Христово славно Васкрсење. Учествојући у овим догађајима, ми кроз њих и живимо, превазилазећи смрт и сваку жалост; јер као што без смрти нема Васкрсења, тако ни без подвига са надом и трпљењем нема утехе. Зато се поклањамо и благодаримо Господу Васкрсом из мртвих, јер је нас, верне Своје, удостојио да будемо причасници Његових чудесних дела, осећајући у нашој души нов живот који побеђује све невоље.

Радосно прослављајмо данашњи светли празник, драга наша децо духовна, јер његова благодат и светлост не долазе од Сунца,

ВАСКРСЊА ПОСЛАНИЦА

нити од анђела, већ од неприступне светлости којом се разгони тама и очи људске сагледавају сву лепоту и склад Божјег света. Само у тој светлости може се јасно сагледати смисао постојања човека и света у достојанству које им по Божјем назначењу припада. На овај дан се, заједно са богоносним оцима Цркве Христове, подсећамо и опомињемо да се узрок и циљ тварне егзистенције налази у Богу. Као сарадник Божји, човек је одговоран не само за себе и свој народ, него за све људе и за све народе, за свеукупну Божју творевину. То је свечовечанска философија којом наша вера живи и делује кроз векове, пројављујући оно што се данас модерно назива „еколошком свешћу“. Зато на данашњи Празник, који јесте оаза мира и радости, ми вршимо духовну смотру, наоружавајући се надом да бисмо уз помоћ свеоружја Божјег, које је у Цркви, издржали све тешкоће и сва искушења, црпећи снагу од Господа који нас храбри речима: „Не бојте се, Ја сам победио свет“ (Јн 16, 33). Васкрсење јесте највећа победа над злом, грехом и смрћу, која нас подсећа да и ми имамо могућност и обавезу да се успротивимо сваком духовном паду и свему што нас онемогућава у идењу за добром, да не очајавамо него да наду своју положимо на Господа, да бисмо добили Божју благодат и помоћ у свакој тешкоћи. Вера у Васкрслог Богочовека пројављује лековитост пред стихијом пораста депресивности у савременом свету, јер нам, по речима светог Теофана Затворника, дарује могућност да духовним очима „гледамо преко греха и патње“. Ако ли по слабости грешимо, свето Јеванђеље нам поручује: Устани ти који спаваш – у греху – устани и васкрсни из мртвих – покајањем – и обасјаће те Христос (ср. Еф 5, 14).

Како би све довео у првобитни склад и нама људима вратио радост од гледања лица Његова, Сâм Господ из превеликог милосрђа и љубави према нама узима на Себе чудесни подвиг – постаје Богочовек, родивши се од Духа Светога и Марије Дјеве ради нас људи и ради нашега спасења, и „би предан за грехе наше и устаде за оправдање наше“ (Рим 4, 25). Дакле, оправдање наше јесте обожење у Христу Исусу, а радост наша јесте вечна радост и нада Васкрсења, на коме се темељи Символ хришћанске вере, а које собом доноси највећи дар: победу живота над смрћу. Очовечење као почетак домостроја спасења рода

људског у Васкрсењу остварује коначно испуњење спасоносног дела које Православна Црква сваке недеље непрекидно прославља. Тако годишњи круг у коме постојимо, по златокрилим речима светог Владике Николаја, није „само једна читуља мртвих“, већ увек отворени динамизам живота који иде у сусрет Христу Који долази. Зато, ко је Христов и назива се хришћанином ослобођен је смрти, јер нас Сâм Господ у то уверава: „Ја сам васкрсење и живот; ко верује у Мене, ако и умре, живеће“ (Јн 11, 25). Овим речима Он нам даје наду на истински живот који је радост наше вере; из њих разумемо да је Његово Васкрсење – наше васкрсење, јер Христос смрћу смрт уништи, дарујући нама живот вечни.

Тај блажени живот, живот са свима светима, почиње већ овде на земљи. За свакога ко душу своју испуни вечном речју Божјом и опрости свима за све, радост и мир почињу овде, у овом животу. Нема човека данас, био он верник или неверник, који не би желео бар за тренутак да учествује у истинској радости. Али, мира и радости ниоткуда. Свуда безизлаз, душа опатуљена у личним тежњама и жељама које происходе из самољубља и саможивости, што доводи до духовне смрти

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

која има за последицу бесциљност и немарност за вечно спасење.

Сведоци смо свеопштег отуђења и раздора, најпре у самој породици, где је заједница међу супружницима све нестабилнија, а међусобно непоштовање родитеља оставља неизбрисиву рану на дечјим душама. Не можемо тражити своја права угрожавајући туђа. Заборављамо да је неопходно поштовати себе и светињу свога тела које је храм Духа Светог (Кор 6, 19), како бисмо могли наћи праву меру свега пролазног, поштовати ближњег, његову слободу, светињу општег и заједничког добра, као и личних потреба.

Стога, децо наша духовна, поштујте и чувајте светињу брака, јер је она темељ здраве и неразориве породице. Чувајте у љубави тајну живота коју је осветио Сâм Бог. Искрена верност и узајамно праштање нека красе сваку нашу породицу која је домаћа Црква. Чедоморство, највећи злочин овога века, нажалост, присутно је и у нашем народу: према статистичким подацима, сваке године у Србији нестаје читав један град. У светлости Христовог Васкрсења свако зачеће, рођење и свако људско биће јесу дар Божји који има вечни смисао и рађа се за вечност. Износећи пред вас, драга браћо и сестре, искушења читавог човечанства, у очинској љубави молимо вас да се здраво и одговорно владате, искупљујући трезвено и у миру време свога живота „јер су дани зли“ (Еф 5, 16). Помолимо се Господу да завлада мир свуда одакле је протеран, на првом месту у нашим срцима и нашим домовима, али и у целом многострадалном свету!

Ми хришћани не презиремо овај свет и људе. Ми чврсто ходамо на земљи, очију подигнутих ка небу. Поштујући сва људска достигнућа, желимо да се све освети благодаћу и силом Божјом, јер нам Господ поручује: „Ви сте светлост свету“ (Мт 5, 14). Радујте се пасхалном радошћу, јер Господ жели „да радост наша буде потпуна“ (1. Јн 1, 4). Сигурна је победа са Христом која се постиже благодаћу и нашим трудом да одржимо заповести Божје. Када се човек роди водом и Духом, тада почиње његово васкрсење, које је централна тачка вечнобитија, у коју се сабирају сви елементи помоћу којих долазимо до себепознања и богопознања. Познање Истине, стварне Истине, јесте вера у Васкрсење и радост Васкрсења.

У светлим данима наше радости, ми не заборављамо људски бол, патње и страдања. Не заборављамо ни болесне, старе и изнемогле, оне у сиромаштву, избеглиштву и беди, прогнане и изгнане са својих огњишта. Са вером и надом молимо се да Бог обрише сваку сузу са лица њихових (в. Отк 7, 17). Непрестано састрадавамо са свештенством и монаштвом, са нашим верним народом и децом Косова и Метохије, који су наша савест и без којих је српска духовна свест слаба и ништавна. Окрепљени вашом снагом и одлучношћу, непрестано приносимо коленопреклоне молитве да истрајете и да нам свима Косовски Завет буде мост између небеске и земаљске Србије. Ми не смемо због неправде клонути, не смемо се уплашити, већ се одредити за Царство небеско са светим кнезом Лазаром, који је принео жртву као и ви што данас приносите.

Неправда и злоупотреба добара овога света није мимоишла наш многострадални, али никада погажени и понижени народ који, милошћу Божјом, прославља догодине осам векова самосталности Цркве и државе. То нам даје поуздање и потврду да смо ми народ вођен светима – светим Симеоном, светим Савом и светим краљем Стефаном Првовенчаним – који за свагда српски народ утемељише на крајеугаоном камену, Васкрслом Христу.

Обраћамо се свим нашим синовима и кћерима, духовној деци наше Цркве, која живе на свим континентима, са којима смо молитвено сједињени, да се са нама радују Васкрсењу Христовом, које нас позива да у љубави и слози, једни са другима, чувамо „јединство духа свезом мира“ (Еф 4, 3).

Желећи вам свако истинско добро, опростивши једни другима, призивамо благодат, мир и силу Васкрслога Христа, да бисмо могли једним устима и једним срцем да кличемо радосно:

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Дано у Патријаршији српској
у Београду, о Васкрсу 2018. године

Архиепископ пећки,
Митрополит београдско-карловачки
и Патријарх српски **ИРИНЕЈ**,
са свим архијерејима Српске Православне Цркве.

ОСМИ ДАН

ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО И ТАЈНА СПАСЕЊА

*Христос васкрсе из мртвих,
смрћу смрт поразивши,
и онима који су у гробовима
живот даровавши.*

Овако Црква поје у централној црквеној химни на Празник над празницима, у тропару на Васкрс. Својом смрћу Господ Христос је уништио, поразио, сатро смрт. И зато ми, заједно са Арханђелима, анђелима, херувимима и серафимима, „кличемо и говоримо: Свет јеси и пресвет, Ти и Јединородни Твој Син и Дух Твој Свети; Свет јеси и пресвет и величанствена је слава Твоја. Ти си тако заволео свет Твој да си и Сина Свога Јединороднога дао, да нико ко верује у Њега не пропадне него да свако има живот вечни. Он, дошавши и испунивши сав домострој спасења за нас, у ноћи у којој би предан, управо Самога Себе предаде за живот света” (молитва у канону Евхаристије, на Литургији светог Јована Златоуста). Ту истину да нас је Господ Христос Својом смрћу и Васкрсењем избавио још директније исповедамо кроз уста свештеног литурга на Литургији светог Василија Великог: „Очистивши нас водом, и осветивши Духом Светим, даде Себе у замену смрти, која је нас, продане греху, држала у ропству; и сишавши крстом у ад, да Собом испуни све и сва, покида окове смрти; и васкрсе у трећи дан, и сваком телу отвори пут у васкрсење из мртвих, јер не беше могуће да Господар живота буде држан у смрти; Он постаде првина умрлих, прворође-ни из мртвих.” Величанствено дело Божјег домостроја или икономије, односно плана и извршења тога плана Божјег спасавања света и свега у свету, реализује се у Тајни Христове смрти и Васкрсења. Старозаветна заједница Израиља вековима је очекивала Месију, Спаситеља, Искупитеља, а новозаветна заједница Народа Божјег – Црква – препознала је у Господу Исусу Христу Спаситеља Који дође да потражи и спасе изгубљено (Лук. 19, 10). Вера у Христа као Богочовека била је од најранијих времена темељ хришћанске наде да ће Он као Оваплоћени Бог, Бог који је стварно постао човек, – не привидно и не привремено већ реално и заувек, – измирити Бога и пало, богоотуђено човечанство. Та заједница Бога

и човека, остварена у Личности Богочовека Христа, постаје архетип и нада спасења свакога верујућег који се водом и Духом, кроз свету Тајну крштења, просвећивао и сједињавао са Самим Господом. *Ви који се у Христа крстите, у Христа се обукосте.* Живи и истинити Бог – Који је, по лику Своме и по подобију, створио човека и дао му власт вечнога живота – ни после човековога пада и отуђења није га оставио него је учовечењем Христовим устројио спасење света (молитве пред крштење и на светој Литургији). „Спасено је оно што је сједињено са Богом”, говорио је свети Григорије Богослов, а позната је она, у делима светог Атанасија Великог, архиепископа александријског, више пута забележена реченица: „Бог се оваплотио да би се човек обожио”. Бог је постао Човек да би човеку отворио могућност да постане бог по благодати. Син Божји не би био подложен смрти да није реално примио људско тело и постао у свему подобан нама осим греха. Оваплоћењем је Син Божји реално постао човек и живео на земљи, у одређеном историјском времену и простору, и као такав био доступан суду Јудеја и римског намесника Понтија Пилата. Постајући реално човек, Христос је постао рањив и смртан, али као Бог, у исто време и свагда, остао бесмртан, „јер не беше могуће да Господар живота буде држан у смрти”. У Господу Исусу Христу, Оваплоћеном Логосу и Сину Божјем, једном заувек су се сусрели и сјединили Творац и твар, Бог и човек, и то је постала најприснија и најдрагоценија стварност за свако људско биће и за човечанство у целини. Ту истину и ту стварност Црква чува и брани као основну истину своје вере и благодатног искуства. Јеванђеља нам говоре да је Спаситељево страдање неизоставиви део укупне икономије спасења света.

То веома често наглашава и Сâм Господ. Када су свети апостоли у своме Учитељу препознали Месију и исповедили Га као Христа, Сина Бога живог, тада их је Он увео у велику мистерију Свога страдања, у Тајну Крста. Од тада, како кажу свети јеванђелисти, „поче Исус казивати ученицима својим да Њему ваља ићи у Јерусалим, и много пострадавати од старешина и од првосвештеника и књижника,

ОСМИ ДАН

и да ће убијен бити, и трећи дан да ће уста-ти” (Мат. 16, 21). Била је то, међутим, „тврда беседа” за Његове ученике. Људска логика, у својој ограничениости, није могла прихвати-ти да безгрешни Господ страда и, погото-ву, да заврши смрћу. То, у име свих апостола, и казује свети апостол Петар: „Боже сачувај, Господе, то неће бити теби” (Мат. 16, 22). Као да хоће да каже: „Ти не можеш страдати, Ти не можеш умрети.” Сличну неверицу, по Васкрсењу Христовом, изразила су и двојица сапутника Христових на путу за Емаус изра-жавајући своју веру како су се надали да ће Он избавити Израилља (види Лук. 24, 13 – 35). Двојица људи из Јерусалима иду за Емаус. Њима се успут придружује и Сâм Васкрсли Господ, али Га они не препознају. Препознају Га као свог Учитеља и Господа тек пошто Он преломи хлеб; и они кажу један другоме: „Не гораше ли срце наше у нама док нам говора-

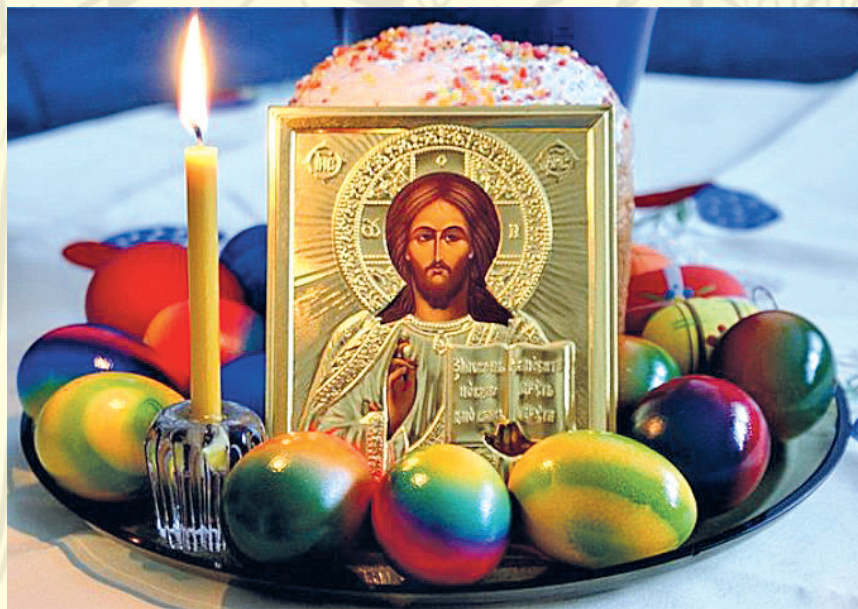
ше путем и док нам објашњаваше Писма?” (Лук. 24, 32). Препознаше Га, дакле, када *преломи хлеб* (ово је слика Литургије). То је централна порука ове перикопе, али има овај библијски одељак и других, реци-мо условно секундарних, значења и порука. Тако, рецимо, употреба израза *Писма* (акузатив множине) указује на више списа старозавет-не библијске збирке. Указао бих на још једну споредну поруку овога јеванђелског одељка – на добро-намеран савет и гостољубив гест сапутника Васкрслога Господа. Када су се приближили селу у *које иђаху* (Емаус), Исус је хтео да наста-ви пут, али, како се приближавало вече, двојица његових сапутника Га устављају да заноћи са њима и кажу му: „Остани с нама, јер је дан нагнуо и близу је вече”. Господ је ту заноћио са њима и преломио хлеб, а они су Га препознали када *преломи хлеб*, дакле у Тајни ломљења Хлеба, у Тајни Евхаристије. Васкрсли и прослављени Господ прекорева Своје сапутнике због маловерја и непознавања Предања и Писма: „О безумни и спорога срца за ве-ровање свега што говорише про-роци! Није ли требало да Христос то претрпи и да уђе у славу своју?”

(Лук. 24, 25 – 26). Даље, величанствен је тре-нутак Преображења када је Господ тројници својих ученика, Петру, Јакову и Јовану, пока-зао славу Свога Божанства, онолико, нарав-но, колико су они могли да виде славу прео-браженога Господа, односно славу Његовог Божанства. Ту Он, на светој Гори таворској, разговара са двојицом старозаветних про-рока, Мојсијем и Илијом, и говори им управо о Свом спасоносном страдању у Јерусалиму (види Лук. 9, 31). Потом Он својим ученицима и апостолима каже: „Ево идемо у Јерусалим, и Син Човечји биће предан главарима свеште-ничким и књижницима, и осудиће га на смрт; и предаће га незнабошцима да му се ругају и да га бију и разапну; и трећи дан устаће” (Мат. 20, 17 – 19). Господ Исус Христос узла-зи на Крст као смерни Слуга Господњи, по-нижен и распет од људи, али, истовремено

Осми дан

и као Цар Славе, јер Својим Крстом, смрћу и Васкрсењем побеђује смрт и спасава васцели свет. Страдање и смрт Христове неодвојиви су од Његовог Васкрсења, као што је и Тајна богочовечанске Личности Христове неодвојива од Тајне Његовог страдања. Зато ми већ на Велики Петак, на деветом часу, појемо: „Клањамо се страдањима Твојим, Христе, покажи нам и славно Васкрсење”, а на јутрењу Велике Суботе, на првој статисти, говоримо: „Живот у гробу” и чудимо се: „Животе, како умиреш?” Црква је, дакле, од свога постанка веровала и исповедала да је Син Божји „ради нас људи и ради нашега спасења” дошао у наш свет и историју управо да би наш свет и нашу историју учинио светом и свештеном, да би је учинио историјом нашега спасења; да је „распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и био погребен; и да је васкрсао у трећи дан, по Писму”. То је вера Цркве од апостолских времена, а свети Оци су ту веру, то осећање и тај доживљај Богочовека Христа

исповедили и формулисали на првом васељенском сабору, у четвртом веку хришћанске ере. Наравно, ту веру Црква је исповедала и пре првог васељенског сабора, али је та вера Цркве на том сабору коначно формулисана, исказана као *Вјерују* Цркве и верификована. Касније, после одвајања римског епископа од источних патријараха, цариградског, александријског, антиохијског и јерусалимског, Анселмо Кентерберијски (друга половина 11. века, +1109), отац средњевијевне схола-

стике, у свом теолошком трактату *Зашто је Бог постао Човек?* (*Cur Deus homo?*), изнео је *теорију сатисфакције*, у којој је, на основу замишљеног јуридикског односа између Бога и човека, покушао да покаже неопходност Христовог Оваплоћења и смрти на Крсту ради спасења људског рода. Божанска праведност, веровао је он, због људске непослушности је захтевала *задовољење* које човек, сâм у својој ограничености, није могао да пружи, па је зато Сâм Бог, Син Божји, преузео на Себе да Распећем и крсном смрћу измири човеков дуг и задовољи праведност Божју. Ова Анселмова теорија имала је великог утицаја на каснији развој западне теологије и културе.

Рâна, подељена Црква није доживљавала свеспасењски значај Христове смрти и Васкрсења као задовољење или сатисфакцију због повређене божанске правде него је ту икономијску благодатну стварност темељила на неиспитивим и несазнајним дубинама љубави Божје. „Бог тако заволе свет да је Сина својега Јединороднога дао да нико ко верује у њега не пропадне него да свако има живот вечни” (Јов. 3, 16). Господ улази у Јерусалим као у свечаној и, истовремено, мистагошкој процесији и саопштава Својим ученицима: „Ево, идемо горе у Јерусалим, и Син Човечји биће предан првосвештеницима и књијницима, и осудиће га на смрт, и наругаће му се, и шибаће га, и плуваће га, и убиће га, и трећи дан васкрснуће” (Марк. 10, 33 – 34). Ученицима Христовим ово је било неразумљиво, неприхватљиво и непотребно. Свети јеванђелист Лука каже

да они „ништа од тога не схватише, и ова реч беше сакривена од њих, и не разумеше шта им се говори” (Лук. 18, 34). Сав живот Христов на земљи испуњен је страдањима, од рођења до крсне смрти. Такав је први долазак Сина Божјег, у понижењу и служењу, тако су Га најавили још старозаветни пророци и, готово до детаља, описали. Бескућник у пећини која је служила као пастирска стаја у Витлејему; већ као одојче био је прогнаник у Египту, куда су Га Пресвета Богомајка

ОСМИ ДАН

и праведни Јосиф склонили од Ирода који је хтео да Га погуби. По повратку из Египта живи у Назарету у дому праведног Јосифа радећи као дрводеља. Он, Господар и Творац неба и земље, и свега што је у њима, живи на земљи као прогнаник и сиромашак који нема где главу склонити. Трпи глад и искушења, бива жедан, подноси увреде... Спаситељеве муке и патње врхуне у Његовом страдању на крсту и у смрти. Крст Христов и смрт Његова издвајају се као врхунац Његове љубави и подвига у остваривању икономије спасења света. О свеопштем значају и величини свеспаситељне Христове жртве потресно и величанствено казује Христова припрема пред то жртвовање, Његова првосвештеничка молитва и бдење у Гетсиманском врту. Дубоко и потресно доживљавајући у Себи сва страдања, све муке и све тегобе васцелог човечанства, Богочовек је у Гетсиманском врту проживео сваку патњу свакога човека који се родио у крлетки времена широм земаљскога шара од Адама до данас; плакао је и тужио због греха целог света и молио се до крвавога зноја. У Њему, Богочовеку, те свете и свештене ноћи, зарадао је сваки човек у својој муци, својој болести, својој богооутуђености, јер тек у Богочовеку Христу препознајемо прави људски лик пре греха и видимо колико га је грех унаказио и обешчовечио. Јединство Бога и човека у Христу вероватно нигде није тако реално и тако драматично представљено као у његовом страдању и молитви у Гетсиманском врту. Вечни Логос Божји узео је смртно тело од Пресвете Дјеве Марије и тиме и Сâм постао телом смртан. У гетсиманској ноћи човек у Христу, у крвавом зноју, молио се: „Оче мој, ако је могуће, нека ме мимоиђе чаша ова“, али, и у том тешком и судбоносном тренутку, Он се предаје вољи Оца: „Али опет не како ја хоћу него како ти!“ Свети Атанасије Велики каже да страдати, плакати, вапити, молити за помоћ, није својствено божанској већ људској природи, а тако говоре и други Оци Цркве. Желим овде да истакнем то јединство Бога и човека које је искуствена стварност од стварања човека. Бог ствара човека по лику Своме желећи да буде у заједници са њим. Од Оваплоћења Логоса Божјег, то јединство Бога и човека још је присније и непосредније. У Христу Богочовеку оно је уствари нераскидиво.

Кроз праоца Адама и његов пад васцело човечанство нашло се у амбијенту удаљености од Бога, у греху, мртвилу и безнадежности, нашло се у земљи глади и богоостављености, као библијски блудни син. Величанствена је Спаситељева прича о блудном сину: то је прича о сваком људском бићу, од пада прародитеља до данас, биографија свакога човека у сваком времену. Нека би Бог дао свакоме ону искру, пламен и покретачку снагу да узмогне покренути се из земље Недођије; да каже: устаћу, па идем Оцу, јер тамо, у Дому Очево, и најамници имају хлеба у изобиљу, а ја овде умирем од глади. Ми нисмо најамници већ синови и кћери, усиновљени Богу управо у Богочовеку Христу и Његовој крсној жртви. Господ је у телу доживео и одстрадао све муке и сва страдања, сву богооутуђеност и осећање богоостављености свакога човека. Он то исповеда у вапијућем самртном крику: „Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?“ (Мат. 27, 46). Ово је вапај и крик Богочовека у име и за свакога човека. Свети Григорије Богослов каже: „Ове речи *Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?* не значе да Га је оставио Отац или Његово Божанство, односно Његова божанска природа, него Он у својој Личности представља нас. Јер ми смо раније били остављени и презрени, а сада смо примљени и спасени страдањима Нестрадалнога.“ На другом месту, исти свети Григорије каже: „Кроз Христово страдања ми смо обновљени, и то сви смо обновљени, сви ми који смо учествовали у самом Адаму, и били преварени од змије, и умртвљени грехом, и спасени небеским Адамом, и дрветом срама (крстом) враћени Дрвету живота од кога смо били отпали. Једном речју, Христос спасава Својим страдањима, јер је страдањима Својим обожио човека, сјединивши људско обличје са небеским.“ Свети Иполит Римски каже: „Логос Божји, будући бестелесан, узео је на Себе свето Тело од свете Дјеве, као женик одећу, изаткавши је Себи за време крсних страдања, да би, сјединивши наше смртно тело са Својом силом и помешавши трулежно са нетрулежним, слабо са силним, могао спасти палог човека.“ Тертулијан, иначе правник и прагматичар, каже: „Ми нисмо могли другачије победити смрт него Христовим страдањем и нисмо могли друкчије васпоставити у себи живот него Христовим Васкрсењем.“ Свети

ОСМИ ДАН

Јован Златоуст, још краће и непосредније, каже: „Христос је страдањима победио смрт”. – „Нека се нико не боји смрти јер нас ослободи Спасова смрт! Угаси је Онај Кога је она држала. Оплени ад Онај Који сиђе у ад. Угорча се ад окусивши тело Његово” (*Васкршња реч*). Старозаветни пророк Исаија (осам векова пре Рођења Христовог) описао је Спаситељева страдања као да се налазио ту, испод крста, као непосредни очевидац и сведок. Он каже: „Он немоћи наше узе и болести понесе, и би подвргнут ранама за нас, да бисмо се раном Његовом ми исцелили” (Ис. 53, 4 – 5). Свети Јован Дамаскин каже да је Бог човека створио за нетрулежност, за непропадивост, да буде бесмртни учесник раја, односно бесмртни заједничар вечности Божје. Када је човек, међутим, преступио Његову спасоносну заповест и отуђио се од Њега, Бог нас је осудио на трулежност смрти, да зло, које је човек својим падом и преступом увео као реалност у овај Богом створени свет, не би постало бесмртно.

Ту трепетну истину и тајну икономије Божје чујемо на свакој Литургији светог Василија Великог, где ми заједно са анђеоским бестелесним силама говоримо: „Са овим блаженим Силама, човекољубиви Владико, и ми грешни кличемо и говоримо: ваистину си свет и пресвет, и нема мере величанству Светиње Твоје; и праведан си у свима делима Својим, и у свему си поступио с нама по правди и истинском суду: створио си човека узевши прах од земље и, почаствовавши га ликом Твојим, Боже, настанио си га у рају радости, и обећао си му бесмртност живота и наслађивање у вечним добрима, држањем заповести твојих. Али, пошто он не послуша Тебе, истинитог Бога, Саздатеља свога, и би заведен змијином обманом и умртвљен својим сопственим сагрешењима, изгнао си га праведним судом Твојим, Боже, из раја у овај свет, и вратио га у земљу од које је био узет, устројавајући му спасење кроз поновно рођење у Самоме Христу Твоме”. Због пада човека страда и сва природа и сав створени свет: „Нека је проклета земља у делима твојим; трње и коров ће ти рађати” (Пост. 3, 17). То трње уплетено је у венац Распетога Богочовека и у Његовом страдању освештано, а Његовим погребњем и земља, проклета због дела човека, примила је благослов. На почетку припремног дела свете Литургије,

на проскомидији или предложенију, када се припремају Часни Дарови, који ће касније, на Великом входу, бити пренесени на часни Престо и потом узнесени и освећени; пре сечења дела просфоре који ће бити узнесен као Агнец (Сâm Господ Исус Христос), свештенослужитељ се моли: „Искупио си нас пречасном Крвљу Својом од клетве законске; на крсту прикован и копљем прободен, излио си бесмртност људима, Спаситељу наш, слава Ти.” Сав свет је спасен у крсној жртви Сина Божјег, Који Својом смрћу уништи смрт и Својим Васкрсењем остаје увек са нама да и нас васкрсава и препорађа као вечни Емануил, вечни Бог са нама и у нама. Говорећи о безмерном значају страдања Христовог за спасење свега света, свети апостол Петар каже да нисмо искупљени пропадљивим сребром или златом него часном крвљу Христа, као Јагњета непорочног и безазленог (I Петр. 1, 18 – 19). „Адам је згрешио и умро, а кроз њега је згрешио и умире сав род људски; Христос није згрешио, а такође је умро. Ово је необично и чудно. Откуда то и зашто?” – пита се свети Јован Златоуст и истовремено даје одговор: „Зато да би се онај који је згрешио и умро могао помоћу Онога Који није згрешио и умро ослободити од окова смрти.” Крсно страдање Богочовека Христа и Његова смрт, по човекољубивом Промислу Божјем, постали су за све људе извор и дар живота вечног. Спасење света од греха и смрти толико је велики подухват да је захтевао страдање и смрт Богочовека. Зашто? Остало је сакривено у тајни божанског ћутања. То божанско ћутање можда је управо најречитије! Да завршимо речима светог Григорија Богослова: „О Пасхо велика, и свештена, и свега света очиститељна! Јер ћу разговарати с тобом као са живом. О Логосе Божји, и Светлости, и Животе, и Мудрости, и Сило! Јер се радујем свима Твојим именима. О (Христе) Породе, и Покрету, и Печате великог Ума (Оца)! О Логосе умни, и Човече виђени, Који све држиш сабрано речју силе Твоје...”

Протопрезвитер Милован Миодраговић

СВЕ ШТО ИМАМО, ДАР ЈЕ БОЖЈИ НАМА – ОН НАМ ЈЕ ДАРОВАО СЕБЕ САМОГА И СВОЈУ СЛАВУ –

Од 23. до 25. маја 2017. године, благословом Његовог Преосвештенства Господина Иринеја, Епископа бачког, угостили смо Његово Високопреосвештенство господина Георгија, митрополита михаловско-кошицког из Православне Цркве Чешких земаља и Словачке, који је са својим свештенством и верним народом, поклоницима, допутовао у наш град и нашу Епархију да са нама заједно богослужи и прослави празник Свете браће Кирила и Методија и Вазнесења Господњег. Конкретни повод за долазак високог госта био је узвратни одзив на гостољубље које су словачка браћа, а у првом реду Његово Високопреосвештенство господин Георгије, указали паросима Телепскога храма и парохијанима који су боравили у Михаловцу, граду у којем је свети храм такође посвећен светој браћи Кирилу и Методију. Пошто је у питању храм – и у Михаловцима и у Новом Саду – који је посвећен истим Светитељима, родила се идеја да се на неки начин, кроз та два храма, Нови Сад, односно Епархија бачка сроди и повеже са Митрополијом михаловско-кошицком, и да се то озваничи, то јест потврди литургијским једномислијем и једноверјем. На дан празника светих Кирила и Методија, свете браће који су просветитељи и учитељи словенских народа, Његово Високопреосвештенство господин Георгије служио је свету архијерејску Литургију у Телепском храму поводом храмовне славе, а на велики Господњи празник – Спасовдан, Високопреосвештени Митрополит је служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, а саслуживали су му Високопреосвештени господин Порфирије, митрополит загребачко-љубљански, и Епископ-Домаћин, Његово Преосвештенство господин Иринеј. Тако се указала богомдана прилика и част да, после литургијског заједничарења и приступања светим Тајнама Тела и Крви Господње, разговарамо са високим и драгим нам гостом Митрополитом, братом и саслужитељем у Христу Господу, уверени да ће тај разговор бити драгоцен и поучан свим читаоцима *Винограда Господњег* и повереној нам пастви.

Ваше Високопреосвештенство, дозволите ми да Вас још једном у име Његовог Преосвештенства господина Иринеја, епископа бачког, поздравим и захвалим Вам што сте данас, у храму Светог великомученика Георгија у Новом Саду, служили свету Литургију и што сте нас поучили својом богомудром и надахнутом поуком. Честитајући Вам и на овај начин данашњи празник, молим Вас да за читаоце *Винограда Господњег*, часописа Епархије бачке, произнесете сажето слово о смислу данашњег празновања и о смислу нашег хришћанског и братског заједничарења у Литургији.

Христос се вазнесе!

Ваистину се вазнесе!

Драги оче, на самом почетку бих да се извиним што не говорим баш добро српски језик, али се надам да ће ме слушаоци и читаоци ипак разумети. Милошћу Божјом и благословом владике Иринеја, наши храмови, у Михаловцима у Словачкој и овде у Новом Саду, на Телепу, посвећени су светитељима Кирилу и Методију. У том храму смо се најпре и ми сабрали заједно, о храмовној слави, да бисмо једнодушно, као чланови једне, свете, саборне Цркве Христове, принели бескрвну жртву Тела и Крви Господа и Бога нашег, и да бисмо, као православни хришћани, доживели тајну заједничког јединства.

Господ Христос, истинити Бог и истинити човек, који је Својом смрћу победио смрт, после васкрсења из мртвих свакоме од нас дарује и просто нуди живот, а после четрдесет дана од Свог васкрсења поново одлази тамо одакле се није ни удаљавао. Седа с десне стране Оца, а заједно с Њим, с Богочовеком Исусом Христом, са десне стране Оца седа у слави и Његово човештво. То управо и јесте смисао данашњег празника.

Сви ми, оче, заједно, и ви и ја, сваки човек и последњи бедник, и најтежи наркоман, и последњи алкохоличар, најбешчаснији сводник и најокорелији неверник, сви смо у Христу Богочовеку једнако позвани да сведочимо славу Божју. То је истина о свима нама и о сва-

РАЗГОВОР

ком од нас – о нама људима, да будемо заједно и једно у Христу. Сви смо позвани да проносимо славу Божју. Због тога нас је Он и створио и увео у овај свет, и за то је жртвовао Свог Једнородног Сина да са Њим уносимо славу. Оче, колико смо пута сви ми били у ситуацији да просјаку не уделимо и најмањи новчић, или не упутимо лепу реч и осмех пријатељу, иако знамо да нам је све што имамо даровао Бог. Дао нам је Себе Сâмога и Своју славу. Није је чувао само за Себе – поделио ју је са свима нама. Зато рекох да је то смисао данашњег празника: Бог, који даје човеку Себе Сâмога и Своју славу. Данас је празник правде о нама самима. А каква је то правда? То је правда у којој се не треба плашити, него треба живети у нади. Правда у којој можемо живети заувек, јер нисмо позвани у смрт и таму, већ у светлост и живот због Богочовека Исуса Христа, и у учествовање у унутарњем животу и дисању богочовечанског организма – Цркве, због учествовања у светим Тајнама. На тај начин постајемо наследници Царства Божјег.

Непроцењива је и драгоцен и спаситељна вредност коју имамо у личности Богочовека Христа, у Његовом Оцу Небеском и у Духу Светом. И то чини, у ствари, да смо једнокрвна браћа по Крви Господа Исуса Христа и ми Срби и Словаци и Руси и Чеси и сви други православни народи, и да, по речима апостола Павла, не буде више ни Грка ни Јеврејина, ни мушкога ни женскога. Међутим, наше две Цркве Православне и наша два Православна народа повезују још и друге историјске вредности и околности које нас чине једнима. Молим Вас, драги нам Владико, да нам у том смислу кажете коју реч.

Драги оче, данас, док смо у празничној литији опходили око Саборне цркве, Његово Преосвештенство Владика Иринеј ми је показао Српску Гимназију, рекавши ми да је њен први директор био народни просветитељ Чеха и Словака – Шафарик. У трену сам схватио колико имамо заједничкога у нашој историји, колико историјског искуства и заједничких нам људи који нас спајају. А наше прво заједништво је управо у светој браћи Кирилу и Методију који су дошли у Моравску – то је област која данас обухвата делове Словачке, Чешке, Пољске и Паноније, односно данашње Војводине. То је корен наше заједничке

историје која траје до данас. У потоњим временима смо ми, Православни Словаци и Чеси, изгубили ту Православну веру. А кад смо је обнављали, у помоћ нам је притекла Српска Православна Црква, која је кроз напоре и жртве својих духовника обнављала и помагала поновно рађање Православља на негдашњој територији Чехословачке, а данашњих Чешке Републике и Словачке Републике.

На обновљеној православној катедри мукачевских епископа столовали су знаменити Срби који су обновили наше Православље. Треба поменути светог свештеномученика Доситеја Васића, митрополита загребачког, који је много радио на обнављању Православља и у Чешкој Републици и у Словачкој. Он је страдао Православља ради од усташа, који нису могли да му опросте то, што је помагао обнављање и новорађање Православља. У његовој личности је обједињено српско и чешко, јер је он по мајци био Чех, а по оцу Србин, и беспрекорно је говорио оба језика. Следећи знаменити Србин, којег никако не треба заборавити, јесте преподобни Јустин Поповић којег је Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве изабрао за епископа карпатско-руског. И мада то није био његов пут, он је опитно осећао ту блискост и често је путовао, борао и делао у Словачкој. Активно се укључио у утемељивање Православља код нас. Не могу а да не поменем и светог владика Николаја Велимировића, који је заједно са светим свештеномучеником владиком Гораздом Чешким био у Београду 1921. године и који је пророчки указао владици Горазду да ће живот свој положити за стадо своје. Он је веома поштовао историју Чешке. Поштовао је и чувеног Јана Хуса, реформатора, скоро као православног светитеља. Не могу да не поменем и скопског митрополита Јосифа Цвијовића, који је био карпато-руски епископ. Такође, не могу да изоставим епископа Иринеја Ђирића, који је био на катедри карпаторуских епископа и рукоположен за првог мукачевско-прешевског владика.

Поштујем и поносан сам што ми је Бог дозволио да столујем на катедри на којој су столовали и поменути епископи, изузетни људи, православни Срби, који су посветили велики део свог живота и својих дарова на обнову светог Православља у Словачкој. Ми смо вам дужни, дужни смо вама Србима. Ми

РАЗГОВОР

смо током векова изгубили Православље кад је моравски краљ Светополк протерао свету Браћу и њихове ученике из Моравске. Они су се размилели по Балкану и Охриду, и донели православну веру и културу Србима, Бугарима и другима. Ми смо све то изгубили, а онда сте дошли ви и са великом љубављу све поново обнављали и градили. То вам не можемо заборавити, а Господу смо захвални што и данас можемо бити са вама, како бисмо заједно обнављали ту традицију узајамне блискости и сабрања на тлу Кирила и Методија. Исто осећање нас је пратило и кад смо, оче намесниче, заједно с вама и са оцем Велимиром, настојатељем храма, а с благословом владике Иринеја, служили у предивном Телепском храму на дан светих Кирила и Методија, схвативши и спознавши колико су снажне везе и чврсти корени Кирило-Методијевског наслеђа. Због тога смо вам ми, православни из Михаловаца, из храма светих Кирила и Методија, веома захвални. Волимо вас и осећамо се као код куће, јер знамо да смо заиста код своје куће. А како сам рекао владици Иринеју, верујем да ће и он доћи код нас, у нашу Епархију и предочити нам духовну величину владике Иринеја Ћирића, јер и ми сами можемо сведочити о његовом животу и делима. Надамо се да ће Чешка и Словачка Православна Црква заједно са Српском Православном Црквом сведочити о његовој светости. Много тога је пред нама и надам се да ћемо уз помоћ светих Кирила и Методија и надаље развијати и усавршавати започету сарадњу. А оно што смо ми православни из Словачке ових дана доживели код вас, јесте хришћанска љубав, братољубије и једнодушје у Васкрслом Христу.

Свакако, промислом и вољом Божјом, а благословом нашег Епископа Иринеја, и у првом реду у част Светих Кирила и Методија, заједничких нам учитеља и просветитеља у вери, Ваше Високопреосвештенство и Ваши свештеници и парохијани налазите се у тродневној посети Епархији бачкој, односно Новом Саду. Ваш долазак код нас и наше скромно гостопримство, јесте тек слабаšno уздарје за Вашу љубав коју сте најпре Ви лично, заједно с Вашим свештеницима и с верним народом, указали нама и нашој, да се тако изразим, делегацији која је била код Вас у Словачкој. То

управо и јесте доказ и одраз међусобног поштовања и љубави и братске слоге у Господу. Јер, по речима једне црквене химне, нема ништа лепше него кад браћа живе *вкупје* – у слози и љубави. Са тим мислима и осећањима, ја недостојни, још једном Вам желим добродошлицу. Захваљујем се и Вама лично на љубави и доброти, на топлим речима поуке, а надам се да ће се ова и на овакав начин започета сарадња, виђање и сртање у литургијском јединству и сагласју, наставити и убудуће.

Хвала вама, оче свети за ваше речи, после којих ја, на крају, могу само да кажем: Амин! Амин! Амин! Надам се да ћемо се у следећем сусрету још боље разумети пошто сам купио уџбеник српског језика и имам жарку жељу да га научим, како бисмо убудуће још боље разговарали на свима разумљивом српском језику.

Дозволићете ми да приметим и кажем, да то уједно обавезује и нас, да се и ми потрудимо у учењу словачког језика како бисмо постали још ближи једни другима.

Нека Бог благослови да буде тако!

Благословите нас и нека Вама буде благословен боравак у Србији, и срећно предстојеће путовање у Вашу отаџбину. Поздравите, молим Вас, свеколику Вашу паству и знајте да сте нам увек добродошли.

Благодаримо на вашим речима, благодаримо на искреним жељама, благодаримо владици Иринеју за благослов и за његову очинску љубав и старање, а и вама, оче намесниче, за ваше топле речи, за вашу искреност и добре жеље упућене Нама, а вашој пастви, православним Србима, још једном поручујем да се радују због могућности што се свагда можемо сабирати у миру и у једној Православној вери. Христос се вазнесе!

Ваистину се вазнесе и срећан Празник!

Спаси Господе!

Разговарао
протојереј-ставорофор Миљивој Р. Мијатов

ИЗ ЛЕТОПИСА

АЛМАШКИ ХРАМ У НОВОМ САДУ

У односу на грациозност фасаде и монументалност габарита, Алмашки храм ни својим унутрашњим простором ни мало не заостаје по лепоти и величанствености. Нема сумње да на свакога, ко и данас уђе у Алмашки храм, поред спољашњих габарита и величанствености, задивљујући утисак остави уну-

који се обавијају око иконâ, чине својеврсни окамењени врт којем вековна патина додатно пружа осећај мистичности. Аксентије Марковић и његов брат Арсеније словили су за прве дрворезбаре међу новосадским Србима, чији су дрворезбачки радови хваљени у осам епископија. Митрополит Стефан Стратими-

трашњост храма. У првом реду се подразумева несхватљиво огроман унутрашњи простор – 672 квадратна метра, а потом и велики, али у свему сразмерни и пропорцијални општим габаритима високо постављени прозори, који омогућавају обиље дневне светлости у храму. Захваљујући томе, у храму се јасно могу сагледати лепо моловани и декорисани зидови, са прелепим иконостасом и масивним хором на западној страни.

Дрвенарију и дуборез на иконостасу Алмашког храма је радио Аксентије Марковић и по многима је реч о ремек-делу дрворезбарске уметности. Обиље резбарених биљних мотива, природних или стилизованих облика

ровић за њих каже да су они *први ову слободну уметност донели у ове крајеве и њој поучили Србе.*

Аксентије Марковић је своје резбарске послове у Алмашком храму започео 1800. године, а окончао их је 1803. године, кад је Арсеније Теодоровић започео сликање иконâ. Поверене му послове је окончао на време, али није дуго уживао у резултату свога рада, пошто је преминуо већ 18. марта 1806. године. Аксентије Марковић је сахрањен у порти Алмашке цркве, где му и родитељи почивају, али њихови гробови нису сачувани.

Унутрашњошћу Алмашког храма доминира раскошни иконостас, који се својом мо-

ИЗ ЛЕТОПИСА

нументалношћу у потпуности уклапа у целину пространог храма. Иконе је живописао најпознатији српски сликар и портретиста – Арсеније Арса Теодоровић. Он је у свему, захваљујући прецизном цртежу, пратио узор Бечког класицизма, док је иконе млавао колоритом преузетим из православног духовног наслеђа, чији је верни син и потомак свагда био. Иконостас цркве компонован је у три јасно одвојене зоне, које се на врху завршавају репрезентативним *Крстом* са осликаним *Распећем Христовим*. Запажа се уједначен квалитет и маштовитост на сваком делу иконостаса. Постепено смањење оптерећености видљиво је према горњим зонама, тако да доње зоне делују масивније и пуније, док постепеним повећањем висине резбарија постаје лепршавија и лакша. Главни носиоци целе конструкције иконостаса су, у доњем делу, доминантни стубови од тамног дрвета, прошарани златним пругама. Горњи делови су углавном украшени стилизованим геометријским и биљним мотивима. Урађени врхунском техником и умешношћу, орнаменти се извијају суптилно и грациозно, као да се њишу под налетом ветра, одајући утисак неке имажинарне представе свежине и покретљивости. Све иконе имају богато изрезбарене, овалне или лучно завршене оквири. Орнаментални мотиви су разноврсни: гирланде ловоровог лишћа, венци храстовог лишћа и ружиног цвета, класје, виново лишће, гроздови и вазе са цвећем. Акценат је уочљив на оквиру централне композиције *Васкрсења Христовог*, чијим горњим делом доминира богата круна од испреплетаних разноврсних орнамената. Орнаментика је пуна и обилна, али целокупни утисак одаје мајстора који је са мером знао да усклади све елементе који се не понављају, пружајући утисак складности и одмерености. Преко свих престоних икона, као и икона друге зоне, опажа се јединствени украс – венац, који, не нарушавајући интегритет иконе, прелази преко сликане композиције, чинећи са њом нераскидиву целину. Иконостаси у православним црквама нису били самостални чиниоци ентеријера храмова. Иако је њихова улога неоспорно најважнија, неодвојиви део чине певничке конструкције, Архијерејски и Богородичин трон.

Арсеније Теодоровић је рад на осликавању храма започео непосредно по пресељењу у

Нови Сад, а по нарудбини тадашњег епископа бачког Јована Јовановића. По свему судећи, Арсеније је сликање икона за иконостас започео 1803. године, а у исто време је започео и радове на сликању зидних површина. Тај посао вероватно није завршио пре 1811. године. На основу сведочанстава дознајемо да је владика Јован Јовановић, пред своју смрт (1805), обећао дати средства за довршење сликарских и позлатарских послова, и да ће Арси Теодоровићу исплатити дуг од две стотине форинти. Поуздано се зна да је Теодоровић, још за Владикиног живота, довршио зидну слику на своду – *Силазак Светога Духа*, и још две композиције. После рушења једног дела цркве током бомбардовања 1849. године, дошло је до прокишњавања и до оштећења зидних икона, па је Црквена општина новосадска одлучила да их, 1866. године, прекречи и да преко њих постави молерај. Ове композиције су пуних сто осамнаест година остале сакривене. Унутрашње обнављање храма поново је вршено 1937. године, али живопис том приликом није откривен, па су зидови поново измоловани и окречени. На сводовима су прилично невешто стилизовани облаци и небо, а дело су сликара Стојана Лазића из Новог Сада. Радови су започети у лето, а завршени у септембру 1937. године, па је свечано освећење обновљеног храма обављено на Крстовдан, 27. септембра. Рестаурацију икона обавио је Пимен Максимовић Софронов, који је иначе родом из Естоније, а у Краљевину Југославију је дошао 1934. године и постао професор иконописне школе у манастиру Раковица.

Кад већ говоримо о сликарству и иконама Алмашке цркве, никако не можемо заобићи академског сликара Уроша Предића, који је 1905. насликао икону Пресвете Богородице на Богородичином трону. По оцени стручњака, то је једно од његових најуспелијих сликарских остварења. На том месту, на којем је Урош Предић насликао *Пресвету Богородицу са Христом у наручју*, некада је стајала древна и чудотворна икона Пресвете Богородице која је под необјашњивим околностима нестала из храма и никада више није пронађена. Новосадски књижевник и штампар Арса Пејовић је због тога платио Урошу Предићу да на том истом месту, на којем се налазила чудотворна икона Пресвете Богородице, изобрази и постави нову икону Пресвете Богородице.

ИЗ ЛЕТОПИСА

Истим поводом је платио да се и сав трон позлати правим листићима злата и да се пред икону постави ново – трочлано уметнички израђено кандило од најфинијег сребра.

Још једна специфичност краси унутрашњост Алмашког храма. На северном зиду храма постављена је проповедаоница, што је куриозитет и неуобичајена појава у православним храмовима, мада не и сасвим непозната. У Епархији бачкој таква проповедаоница или предикаоница, како неко каже, може се видети и у сомборском храму Светог великомученика Георгија или у жабаљском храму Светог Николе. Такве или сличне проповедаонице су се у православним храмовима почеле појављивати током XVIII века. По неким тумачима и историчарима, реч је о повратном утицају Римокатоличке Цркве на Православну Цркву, а по другима – о враћању Православне Цркве древном начину опремања унутрашњости храмова, који је уочљив у ранијој традицији Православља, на пример, стара црква Свете Софије у Охриду. Проповедаоницу је осликао карловачки сликар Михајло Јефтић.

Богато резбарен Христов Гроб се налази у лађи храма, испред северног зида и изузетне

је лепоте. Израђен је у другој половини XIX века и осликан је сценама страдања Господа Исуса Христа и Његовог полагања у Гроб – иконе су насликане у овалним медаљонима. У хармонији са иконостасом, живописао га је Павле Симић или неки од његових ученика – мада ово није до краја доказано, иако су иконе на Гробу стилски блиске његовом сликарству. Претпоставља се да су оне ипак дело сликара Димитрија Стакића. Тачна година сликарских радова нам није позната. Вероватно да су настале половином XIX века. Непознат нам је и аутор ванредне и прелепе дрворезбарије, мада постоје сасвим основана мишљења да и дрворезбарија Христовог Гроба такође представља рад Аксентија Марковића. Оно што је битно нагласити у овом контексту јесте чињеница да Христов Гроб, заједно са резбаријом иконостаса, троновâ и певница, на којима су дочарани природни и стилизовани флорални мотиви, даје ванредну пуноћу и топлину Алмашком храму.

Приликом рестаураторских радова у унутрашњости Алмашке цркве, 1983. године, испод вишеслојних кречних намаза, откривено је зидно сликарство за које се није знало. Открићем зидних слика на сводовима храма, добијен је један важан сегмент, значајан за проучавање српског зидног сликарства на ширем подручју Карловачке митрополије. Најстарији слој живописа у конхи апсиде потиче из 1782. године. Укупно седам слика дело су Андреја Шалтиста, новосадског сликара, руског порекла. Слика је оставио свој скраћени потпис, са годином рада, у доњем левом углу композиције *Жртва Аврамова*.

Барокне реформе прихваћене у Карловачкој митрополији, донеле су нове иконографске програме, који више нису почивали на основама средњовековне теологије, већ на реформисаном схоластичком богословљу, који преко Кијева и његове Духовне академије стиже и на ове просторе. Ово реформисано учење условило је промене у литургијској пракси, што је довело и до неизбежних измена програмских садржаја олтарског простора, у који се уводе композиције са евхаристијском тематиком.

Протопрезвитер-ставрофор
Миливој Р. Мијатов

ДР ЛАЗАР ПАЧУ (1855–1915)

Др Лазар Пачу, лекар, политичар, родољуб и по многим, најбољи министар финансија кога је Србија имала, потиче из свештеничке породице која се са Косова и Метохије досе-

лила у Аустроугарску са Патријархом Чарнојевићем. Рођен је у Чуругу 1855. године. Отац Стефан, пореклом Цинцарин, био је свештеник, а мајка је пореклом била из породице којој је припадао и Милош Цветић, познати драмски писац и глумац.

Гимназију је завршио у Новом Саду, да би студије медицине започео у Цириху, где је упознао будуће политичаре и утицајне људе, Светозара Марковића, Васу Пелагића, Николу Пашића, Перу Тодоровића и Перу Велимировића. У Цириху је срео и Ленку Захо, са којом се касније венчао у Београду.

Студије је прекинуо 1878. године, када је, заједно са Пером Тодоровићем, основао лист *Стража* у Новом Саду, али их је власт убрзо протерала. Пачу је затим завршио студије медицине у Берлину и докторирао тезом о реуматским обољењима.

У Београду је отворио лекарску ординацију од које је неко време живео. Лекарска пракса му, по његовим речима, није најбоље ишла, те је наставио своје циришко занимање за банкарство, финансије, трговинске уговоре и таксе. Постаје активнији и у политичком жи-

воту Србије. Учествовао је у оснивању Народне радикалске странке 1881. године и постао члан Главног одбора. Био је комесар Народне банке и директор Београдске задруге. Годи-

не 1903. постао је члан Државног Савета. Др Лазар Пачу је био министар финансија у три периода са незнатним прекидима, од 1904. до 1915. године. Из овог периода Пачу је остао упамћен и по неколико анегдота, као веома шкрт министар финансија, али и као веома поштен човек. Укинуо је све привилегије које би могле шкодити Србији, а одбио је и сâмог краља Петра када му је била потребна позајмица од 200 000 динара. Краљевог секретара је упутио у Кредитну задругу да узме зајам, правдајући се да, уколико се краљу нешто

деси или уколико абдицира, зајам мора да врати лично. Динар је у време Др Пачуа постао светска валута. Важна је и његова улога у тзв. Царинском рату са Аустроугарском, у закључењу нових спољних зајмова Србије и у финансирању балканских ратова и почетка Великог рата. Без прегалаштва овог великог човека, Србија не би била финансијски спремна ни за наоружање војске ни за проширење железнице. За време Царинског рата, залагањем Др Пачуа, отворена су нова тржишта за српску робу у Белгији, Немачкој, Француској, па чак и у Египту. Окренуо се Француском капиталу и са великим трудом, дисциплином и тврдичлуком успео да претекне златни француски франак. За многе у Европи то је било нечувено.

Упокојио се у Врднику, 1915. године. На кући у Чуругу где је живео Др Лазар Пачу, постављена је спомен-плоча, а улица у којој је рођен носи име овог великог родољуба и трудбеника.

Протонамесник Миодраг Андрић

ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ

СВЕТИ ПОРФИРИЈЕ КАВСОКАЛИВИТ

ПОУКЕ О ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ

Васпитавање детета почиње од тренутка његовог зачећа

Васпитање детета почиње од тренутка његовог зачећа. Ембрион чује и осећа у мајчиној утроби. Да, он чује и види мајчиним очима, разумева њене покрете и осећа иако му ум још није развијен. Чим се смркне мајчино лице – смрачи се и његово. Нервира ли се мајка – нервира се и он. Оно што осећа мајка – тугу, бол, страх, узнемиреност и слично – то доживљава и он. Ако мајка не жели ембрион, ако га не воли, он то осећа и у његовој нежној души стварају се трауме које ће га пратити кроз читав живот. Сасвим супротно дешава се кад га прате мајчина света осећања. Кад мајка осећа радост, мир и љубав према ембриону, она све то тајанствено преноси на њега, као што касније преноси и на већ рођену децу.

Стога мајка треба веома много да се моли за време трудноће и да воли своје још нерођено чедо, да милује свој стомак, да чита псалме, да пева тропаре, да живи светим животом. То је и њој самој на корист, али тиме се жртвује и за љубав детета зачетог у њој, да би њено будуће дете постало што светије и да би од сâмога почетка имало свете животне основе. Видите ли колико је за жену осетљива ствар зачеће и ношење детета, колика је то одговорност и каква част?

Рећи ћу вам нешто што се односи и на другу жива бића, и то она која нису словесна, па ћете то мало боље разумети. У Америци врше следећи експеримент: у две велике просторије, са истом температуром, истим начином заливања и истом земљом, саде цвеће. Али између те две просторије постоји једна разлика. У једној од њих пуштају благу и пријатну музику. Резултат? Шта да вам кажем! Цвеће које успева у тој просторији показује огромну разлику у односу на цвеће из друге просторије. Оно је много живље, боје су му лепше и развија се неупоредиво брже и боље.

Оно што спасава децу и чини их добром децом јесте живот родитеља у кући

Оно што спасава децу и чини их добром децом јесте живот родитеља у кући.

Родитељи треба да се предају љубави Божјој. Треба да буду свети пред својом децом и да то показују својом благошћу, трпљењем и љубављу. Сваког дана треба да постављају нов почетак – да пројављују ново расположење, одушевљење и љубав према деци. Радост коју ће доживети и светост која ће их походити пренеће благодат на њихову децу.

За рђаво понашање деце углавном су криви родитељи. Децу не спасавају ни савети, ни дисциплина, ни строгост. Ако родитељи не иду путем светости и ако се не подвизавају, онда чине велике грешке и преносе на децу зло које сами имају у себи. Ако не живе светим животом и не говоре са љубављу, онда их ђаво мучи помоћу реакција њихове деце. Љубав, једнодушност и слога међу родитељима јесте управо оно што је деци потребно. То је велика безбедност и сигурност за децу.

Дечје понашање је у непосредној вези са духовним стањем родитеља. Када су деца позлеђена рђавим узајамним опхођењем родитеља, онда она губе вољу и снагу да напредују. Она се тада рђаво изграђују, те грађевини њихових душа прети опасност да се свакога часа сруши. Навешћу вам два примера у вези са овим.

Неком згодом дођоше к мени две сасвим младе девојке. Једна од њих је имала врло рђава искуства, па ме је питала зашто је то тако. Ја сам јој рекао:

– То је све од куће, од ваших родитеља.

Пошто сам видео душу једне, рекох јој:

– Ти си све то наследила од своје мајке.

– Ма наши родитељи су савршени људи – одговори она. – Они су хришћани, исповедају се, причешћују се. Можемо слободно рећи да смо живели у духу вере, осим ако је крива сама религија...

Ја јој одговорих:

– Не верујем ништа од овога што си рекла.

Ја само једно видим – да ваши родитељи не живе радошћу Христовом.

На то ће рећи она друга:

– Слушај, Марија, добро отац каже. У праву је. Наши родитељи посећују духовника, исповедају се, приступају светом Причешћу. То све стоји... Али да ли смо икад имали мира у кући?

ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ

Отац и мајка су се стално свађали. Час једно од њих није хтело да једе нешто, из љутње, час оно друго није хтело да некуд изиђу заједно. Према томе, отац је у праву.

– Како ти се зове отац? – упиташ је.

Она ми одговори.

– А како је мајчино име?

Она и на то одговори.

– Е – рекох јој ја – ти унутра, у себи, уопште ниси у добрим односима са мајком.

Чујте ме сада! Док су ми наводиле очево име, ја сам видео њиховог оца, видео сам његову душу. Такође, док су ми спомињале мајчино име, видео сам и мајку, а видео сам и то каквим погледом кћи гледа своју мајку.

Неког другог дана дође ми једна мајка са својом ћерком у посету. Била је веома ражалошћена. Плакала је и јецала.

– Осећам се веома несрећном.

– Шта ти је? – упитам је ја.

– Очајна сам због моје старије кћери. Отерала је мужа од куће, а онда је нас родитеље дуго времена обмањивала и говорила нам лажи.

– Какве лажи? – упитам даље.

– Одавно је отерала мужа од куће, а нама није рекла ништа. Кад бисмо је телефоном питали како је Стелио, одговарала би: „Добро је. Тренутно није ту. Отишао је да купи новине.“ Сваки пут би налазила неки изговор и објашњење, како ми ни у шта не бисмо посумњали. То је тако трајало две године. Крила је од нас да га је отерала. Пре неколико дана то смо од њега сазнали, случајно га сусревши.

Ја јој на то рекох:

– Ти си крива. Ти и твој муж. А ти више него он.

– Како ја? Па ја сам толико волела своју децу! Нисам избивала из кухиње. Нисам имала личног живота. Приводила сам их увек Богу и Цркви, саветовала их свему добром. Како сам ја крива?

Ја се обратих другој кћери, која је присуствовала разговору:

– Шта ти кажеш?

– Јесте, мама, отац је у праву! Никад, ама баш никад, нисмо на миру појеле парче хлеба због твојих свађа са татом.

– Видиш да сам у праву! Ви сте криви. Ви рађавате своју децу. Нису она крива: она трпе последице вашег понашања.

У душама деце ствара се одређено стање као последица понашања њихових родитеља.

Оно оставља трага у њима за сав живот. Њихово потоње држање у животу и њихов однос са другима у непосредној су зависности од доживљаја које су имали у свом детињству. Расту, образују се, али у дубини се не мењају. То се види у најситнијим животним манифестацијама. Дешава се, на пример, да те спопадне стомакоугађање. Дође ти да стално једеш. Узео си нешто, појео. Видиш нешто друго, хоћеш и то; хоћеш и оно треће... Осећаш глад, чини ти се; ако не једеш, осећаш да те мучи киселина или дрхтавица. Плашиш се да ћеш ослабити. Али то је психолошки објашњива чињеница. Могуће је, рецимо, да си одрастао без оца и без мајке. Стога си духовно лишен и духовно гладан, сиромашан и слаб. Та духовна чињеница се одражава на теби и изражава се као телесна слабост.

На породицу пада велики део одговорности за духовно стање човека. Да би се деца ослободила разних унутрашњих проблема, нису довољни савети, принуда, лигика и претње. Од свега тога бива, уствари, још горе. Стање се поправља само освећењем родитеља. Постаните свети, па нећете имати никакав проблем са својом децом. Светост родитеља ослобађа децу од проблема. Деца желе крај себе свете људе, испуњене љубављу: људе који их неће застрашивати, нити ће се ограничавати на изрицање поукâ, него ће им пружити свети живот и молитве. Ви, родитељи, молитве се ћутке и са рукама уздигнутим ка Господу Христу, па ћете тајанствено грлити своју децу. А када су немирна, предузмите неке педагошке мере, али не вршите притисак на њих. Првенствено треба да се молитве.

Често родитељи, а понајвећма мајке, вређају и позлеђују своје дете због неког несташлука и грде га преко сваке мере. Оно је тада дубоко рањено, чак и кад га не изгрдиш на видљив начин него га изгрдиш само у себи са осећањем гнева. Или га, можда, само грубо погледаш, а дете то осети. У том случају, оно мисли да га мајка не воли. Пита: волиш ли ме, мама? – Да, дете моје. – Али оно и даље не верује, позлеђено је, рањено. Мајка га воли. Она ће га касније и помиловати. Али оно окреће главу, не прихвата миловање. Сматра да је то лицемерје, јер је његова душа рањена.

Свети Порфирије Кавсокаливит
Поуке о васпитању деце
Нови Сад 2015, стр. 11–17.

СТАРЕЧНИК

ПОУКЕ ПРЕПОДОБНОГ ИСИДОРА ПИЛУСИОТА

У *Старечнику* је описан врлински подвиг и чудесно живљење, а исто тако и речи светих и блажених Отаца, ради користи и поуке и на угледање онима који желе да стекну небеско грађанство и да ходе путем који води у Царство небеско.

Треба, дакле, да знамо да су се свети Оци, који су постали ревнитељи и учитељи блаженог живота монаха, пошто су једном озарени божанском небеском љубављу и сматрајући ништавним све што је добро и драгоцено за људе, старали да не чине ништа како би се показали; следили су у тајности пут Божји и из превеликог смиреноумља настојали да прикрију већину својих подвига. Отуда нико са тачношћу није могао да нам опише њихово врлинско живљење већ су нам само понешто од њихових речи или дела предали као записи они који су се о томе веома старали, не као да је то предато њима већ да би подстицало на ревност оне који ће тек доћи.

Многи су, дакле, у разним временима, износили у виду приповести поуке и подвиге светих старца на једноставан и невешт начин; јер, само су једно имали на уму – да многи имају користи. Приповедање многих, пошто је збркано и неуређено, изазива, наиме, извесне тешкоће у разумевању код читалаца. И није могуће умом обухватити мисли које су на разне начине расуте по књизи.

Велики оци пустиње, осим малог броја њих, нису писали већ су поучавали. Поучавали су колико својим делима толико и својим речима. Њихови слушаоци су жељно и ревностно примали те речи: „Реци ми какву поуку да се спасем“, била је уобичајена молба млађих и старијих подвижника коју су упућивали изабраним старцима. А ови, ако нису имали какав посебан разлог за ћутање, говорили су.

Те поуке остајале су живе у сећању оних који су их слушали и усмено су преносене са нараштаја на нараштај. Није требало много времена, па да они који су их преносили приступе њиховом записивању. Многе личности значајних пустињских учитеља описане су од стране вештих списатеља који су познавали материју из личног сусрета са њима, као што су свети Атанасије Велики, Паладије, Касијан, Јован Мосхос и други, који су сачували мноштво њихових изрека. Наравно, сваки од њих је тим изрекама додао и нешто од властитог стила.

Насупрот томе, збирке које су сачувале такве изреке у њиховом анонимном облику одликују се својом објективношћу и опширношћу. Износе их у њиховој природној, једноставној, штурој и свежој форми и пружају изванредно живу слику живота у пустињи у току првих векова монашког живота.

У *Старечнику* има много чега парадоксалног, енигматичног, параболичног и симболичног, како у самим речима тако и у делима и поступцима монаха пустињака. Но, све је то изнедрено из живог живота монаха, подвижника и представља потресан, али аутентичан документ крајње искрене човечности и напорног подвижничког пута ка задобијању Царства Божјег које се са напором осваја и подвижници га задобијају (Мат. 11, 12).

СТАРЕЧНИК

У овом броју *Винограда Господњег* преносимо неколико поука Аве Исидора Пилусиота које су забележили његови ученици. Преподобни Исидор Пилусиот се подвизавао на Пилусиутској Гори, у Доњем Египту, недалеко од Нила. Доживео је дубоку старост проводећи живот у подвигу и упокојио се око 436. године.

1. Говорио је ава Исидор Пилусиот:

– Живот без речи више користи него реч без живота. Јер први и ћутањем користи, а ова друга и виком смета. А ако се спрегну живот и реч, представљају један целокупан кип философије.

2. Он исти је говорио:

– Поштуј врлине, немој неговати уживања; јер, ове прве су бесмртне, а ова друга се лако гасе.

3. Још је рекао:

– Многи људи, додуше, желе врлину, али

оклевају да пођу путем који води до ње; а други и не знају да постоји врлина. Оне прве, дакле, треба да убедимо да одбаце лењивост; а друге да поучимо да је врлина заиста врлина.

4. Још је рекао:

– Злоба удаљава људе од Бога и раздваја их међусобно. Треба, бежећи дакле да је избегавамо и да настојимо да остваримо врлину, која и води ка Богу и међусобно нас приближава. А одређење врлине и философије је простодушност заједно са разборитошћу.

5. Још је рекао:

– Пошто је смиреноумље велика узвишеност, као што је хвалисавост велики пад, саветујем вам да ово прво прихватите, а у друго да не паднете.

6. Још је рекао:

– Страшна је и ужасна страст лакомости, која не зна за ситост; душу, која је њоме обузета, води ка најгорему од свих зала. Према томе, ослободите се ње од сâмог почетка; јер, када победи биће несавладава.

Старечник, Нови Сад 2008, стр.
159–160.

ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ...

О СТАЈАЊУ ИЛИ СЕДЕЊУ У ХРАМУ

Питање:

Када се налазимо у Цркви на служби да ли треба да стојимо усправно или да седимо? Приметили смо, наиме, да, у току богослужења, једни стоје док други седе и да, притом, неки од оних који стоје упућују замерке и примедбе онима што седе, јер, кажу, да не би требало да седе.

Одговор:

Ваше питање захтева опширнију анализу богослужбеног поретка у Православној Цркви и то како манастирске, монашке тако и парохијске богослужбене праксе. У црквеном листу обима и профила какав је *Виноград Господњи*, ми за то немамо могућности па ћемо покушати да пружимо веома кратак одговор што, свакако, подразумева многа уопштавања и импровизације.

Сви смо имали прилике да будемо ходочасници неком од наших средњовековних манастира и да уочимо да у манастирским

и то у два положаја - полуседењем и седењем). Сличне стасидије постоје и у многим нашим парохијским храмовима и зову се *столови*. Те стасидије имају намену да монаси, у току других служби (бденија, која су не ретко и свеноћна, па се зато и зову бденија – од бдети, неспавати) неке делове прате седећи. На пример: сједалне које се, узгред, тако и зову баш због тога што се за време њиховог појања седело. Или, беседе и поуке Светих Отаца које на празничном јутрењу долазе одмах иза сједалних. Потом би се палиле свеће на полијелејима и сви би устајали и са радошћу појали псалме *Хвалите Име Господње, хвалите раби Господа, Алилуја и Исповедајте се Господу јер је благ, јер је довека милост Његова, Алилуја*. Касније би опет седећи слушали читање других канона и поново устајали да отпоју Богородичну химну *Велича душа моја Господа и обрадова се дух мој Богу Спаситељу моме*, да би, у само свитање новог дана заблагодарили *Слава Теби Који си нам показао светлост...*

Парохијска богослужбена пракса се увек разликовала од манастирске и била је краћа; јер је начин живота људи, чланова парохијске заједнице, то наметао. Чланови парохије, верници, живе у свету и баве се разним и различитим пословима и службама, од пастира и земљорадника, до радника у фабрикама, рудара, наставника, поштар, чиновника... Они, због природе свога посла и обавеза према кући и породици, нису у могућности да већи део дана и ноћи проводе на молитви

храмовима, непосредно уз зид са северне и јужне стране (а у припрати и са западне, са обе стране улазних врата), постоје *стасидије* (места за стајање, али, по потреби и седење;

у храму. Свесна те реалности и, истовремено увиђајући дубоку органску потребу да и парохијске заједнице, односно породичне заједнице љубави које сачињавају парохије, буду

ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ...

усмерене ка парохијском храму као месту окупљања на заједничка богослужења и Литургију, Црква је устројила богослужбени поредак, краћег обима и трајања за парохијске храмове. Да наведемо само један пример икономијског поступања Цркве нашега времена, а у вези је са прилагођавањем парохијске богослужбене праксе условима реалног свакодневног живота верника. Уочено је, наиме, да већи број верника долази на вечерња богослужења него на јутарња јер је у организацији њиховог живота лакше да по доласку са посла ручају, одморе се или заврше неке друге кућевне послове и дођу на вечерњу молитву. На јутрење већина није у могућности да дође јер је у то време већ на послу, или у припремама за њега. Зато је Црква, у многим местима и бројним храмовима, недељна и празнична јутрења преместила уочи недеље и празника и спојила их са вечерњим у кратко бденије. Тако, у вечерњим часовима уочи недеље и празника благодаримо Господу што нам је показао светлост новог дана *Слава тебје показавшему нам свјет*, а служашчи ђакон или презвитер позива окупљену заједницу *допунимо јутарњу молитву своју Господу*. Само значење ових речи указује да су оне намењене да буду изговорене у јутарњим часовима, али Црква је у свом икономијском сагледавању *јединог на потребу*, устројила да се јутарња служба може служити и увече ако то служи на духовну, и сваку другу корист верника, и ако ће тако већи број њих бити у прилици да се одазове позиву црквених звона и учествује у заједничкој служби.

Богослужења у парохијским храмовима обично не трају дуго и физички здрави и млади верници не би требало да имају проблема да у њима, од почетка до краја, учествују стојећи. У Цркву на богослужења, и посебно на свету Литургију, сабирају се, међутим, и старији који нису у могућности да дуже стоје, затим, ту су и деца; и хвала Богу да су и деца ту сабрана око Господа Христа Који је својим Апостолима рекао: *Пустите децу, и не не браните им да долазе к мени, јер је таквих Царство небеско* (Мат. 19, 14). Деца су по природи разиграна и не могу да стоје дуже на једном месту, па ће се можда мало *шетати* по храму или и она сести *да одморе младе ноге*. Можда ће, понекад, и оним младим и јаким бити тешко да стоје, због тренутне слабости, услед

спарине и недостатка ваздуха, изненадног пада притиска. ... Због тога су ту стасидије, столови, столице... да би, они који имају потребу, могли мало да се ослоне, седну, предахну; да би се окрепили и наставили даље активно учествовање у служби. Речи свештенослужитеља и његов позив *Премудрост право стојмо, чујмо свето Јеванђеље* указују да сви учесници молитвеног сабрања до тада нису стајали и да их је требало позвати да устану. Такође, непосредно пред почетак најважнијег дела свете Литургије, Канона Евхаристије, у коме се приносе и освећују часни дарови, свештенослужитељ позива све учеснике литургијског сабрања: *Стојмо смерно, стојмо са страхом, пазимо да свети принос у миру узнесемо*.

Има, дакле, делова службе у којима они који за тим имају потребу могу да седну и да, наравно, тако седећи даље учествују и прате молитвени ток богослужења, и има делова у којима би требало да сабраније, активније и стојећи учествују. Они који имају реалну потребу да у току службе седну, нека неприметно и тихо седну и даље се моле, трудећи се да не скрећу пажњу и не ометају друге у молитви. (Другим речима, уколико је потребно да седнемо у току богослужења, да седнемо, али да ставимо ногу преко ноге, е то не морамо, и не треба да чинимо, јер то није реална потреба и тиме привлачимо пажњу других и реметимо ток богослужења). Они, пак, који са усрдношћу стоје на молитви нека не осуђују оне који повремено седну (јер ми не знамо разлоге њихове малаксалости) него нека се искрено радују њиховом учествовању у заједничкој служби, а посебно нека се радују сабрању дечице око Господа Христа. Деца понекад умеју да буду живахна и несташна, али ће узрастајући уз Олтар Господњи, њима својственом пријемчивошћу усвајати садржаје Јеванђеља и касније кроз живот постајати Његови сведоци.

Уместо да се оптерећујемо помислима зашто други седе у току молитве и тиме западамо у немолитвено расположење, предлажемо да ослушнемо речи светог апостола Павла: *Радујте се свагда у Господу, и опет велим: радујте се* (Фил. 4, 4)!

Протојереј Милован Миодраговић

ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

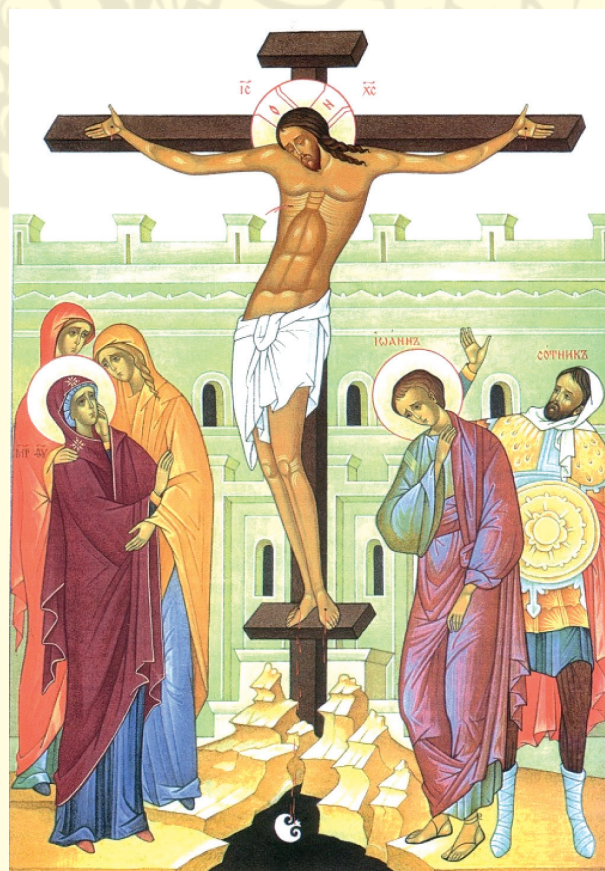
У ФУТОГУ ОДРЖАН БОЖИЋНИ КВИЗ ИЗ ВЕРСКЕ НАСТАВЕ

У светлости радосног празника Рођења Господа нашег Исуса Христа, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког др Иринеја, а добротом и љубављу Српске православне Црквене општине футошке, на оданије празника Рождества Христовог, у суботу 13. јануара текуће године, одржан је други по реду квиз из верске наставе на нивоу Архијерејског намесништва новосадског првог. Следујући освештеној и благословеној пракси Цркве да свако добро дело почиње молитвом, и овај благословени догађај отпочео је молитвеним сабрањем под сводовима велелепног Световрачевског храма у Футогу, где је служен молебан за почетак овог богоугодног дела. Молебан пред почетак квиза служио је протопрезвитер Жељко Тешић, настојатељ футошког храма, уз појање катихета и вероучитеља.

Надахнутим речима пастирску поуку изговорио је отац Жељко указавши на значај верског образовања у животу наше Свете Цркве, али подсетивши сабране да верско образовање увек мора бити саображено са богослужбеним активним животом. Настојатељ Световрачевског храма је искористио ову благословену прилику да похвали велики труд и љубав коју улажу футошки вероучитељи, позивајући их да наставе у свом бо-

гоугодном делу трудећи се да своје таланте умножавају још ревноснијим служењем својој Цркви у виду катихетске и вероучитељске одговорне службе. Завршавајући своје очинско

ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

пастирско слово, прота Жељко је заблагодарио и деци на љубави и труду, указавши да смисао оваквог сабрања није жеља за такмичарским духом, већ жеља Цркве да се деца кроз овогодишњи Божићни квиз друже са својим вршњацима у окриљу Цркве, која јесте наша брижна мајка. После молебна у свечаној дворани при футошком храму одржан је овогодишњи Божићни квиз, на коме су учествовали ученици следећих основних школа:

„Мирослав Антић” из Футога;
„Десанка Максимовић” из Футога;
„Марија Трандафил” из Ветерника;
„Михајло Пупин” из Ветерника;
„Прва војвођанска бригада” из Новог Сада

и

„Милош Црњански” из Новог Сада;

У припреми и реализацији овогодишњег квиза за ученике верске наставе на нивоу Архијерејског намесништва новосадског првог учествовали су катихете Миладин Бо-

жиловић и Јован Салаћанин из Средње пољопривредне школе, као и вероучитељи: Сања Павлица и Кристина Бандобрански из новосадске основне школе „Милош Црњански”, Никола Дувњак из новосадске основне школе „Прва војвођанска бригада”, Мирослав Стојановић и Стојан Шипка из футошке основне школе „Мирослав Антић”, Бранислав Илић из футошке основне школе „Десанка Максимовић”, Раденко Рајлић из ветерничке основне школе „Михајло Пупин”, као и вероучитељи Сава Фан и Бранислав Илић из ветерничке основне школе „Марија Трандафил”. Програм је водила вероучитељица Кристина Бандобрански, док су овогодишњи жири чинили протонамесник Миливој Шемић и катихете средње пољопривредне школе у Футогу.

Сви сабрани ученици су показали заиста велико знање, али посебно треба истаћи и похвалити ученике ветерничке основне школе „Марија Трандафил” за освојено прво ме-

сто; ученике новосадске основне школе „Милош Црњански” за освојено друго место, као и ученике новосадске основне школе „Прва војвођанска бригада”, на освојеном трећем месту.

Добротом и љубављу Српске православне Црквене општине футошке, за све учеснике квиза припремљени су и уручени посебни дарови, дипломе и захвалнице, док је за све сабране припремљено послужење.

Вероучитељ
Бранислав Илић

АКТУЕЛНОСТИ

Празник Богојављења у Саборном храму у Новом Саду

На велики празник Крштења Господњег, сабрало се у новосадском Саборном храму мноштво богољубивих клирика и благочестивог народа Божјег, да се сви заједно поклонe Пресветој Тројици, чија је Тајна објављена свету на овај Празник.

Пре почетка Литургије, велико повечерје и јутрење служио је презвитер Срђан Јанковић, уз саслужење ђаконa Живка Рајновића.

Светом архијерејском Литургијом началствовао је Предстојатељ Цркве Божје у Бачкој, Епископ Иринеј, уз саслужење прото-презвитера-ставрофора Хеикија Хатунена, секретара Конференције европских Цркава, свештеног братства Светогеоргијевског храма и новосадских ђаконa.

После прочитаног Јеванђеља, владика Иринеј је подсетио присутне на историјске чињенице о Крштењу Господа Исуса Христа, а потом их поучио о духовном смислу овога Празника, како за нас данас, тако и за све хришћане од онога времена, па све до свршетка историје.

По заамвној молитви, загрмео је славопој у целом храму, као некада Глас Господњи над водама, чиме је почело молитвословље Великога водоосвећења.

Сабор Светог Јована Крститеља - Слава Епископа бачког Иринеја

У суботу, 7/20. јануара 2018. године, када света Црква празнује Сабор светог Јована Крститеља, Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј, на дан прославе свога Крсног имена, началствовао је светом архијерејском Литургијом у Светогеоргијевском храму у Новом Саду, уз саслужење господе епископа: врањског Пахомија, крушевачког Давида, нишког Арсенија и далматинског Никодима.

Пригодном беседом присутнима се обратио владика Арсеније, истакавши следеће: *Свети Јован је први пример аскете, монаха подвижника, последњи пророк Старога Завета, први апостол Новог Завета, први мученик који је своју главу положио за Христа.* На крају свог обраћања, епископ Арсеније је честитао славу епископу Иринеју, као и свим свечарима који на данашњи дан прослављају свог заштитника.

Током свете архијерејске Литургије, обављена су два чина рукоположења. Епископ крушевачки Давид рукоположио је у чин презвитера ђаконa Предрага Делића, а Епископ далматински Никодим је рукоположио у чин ђаконa Влада Поповића.

После свете Литургије, у Владичанском двору, Епископ шумадијски Јован је благословио славски колач и кољиво.

Обележена 76. годишњица Новосадске рације

На новосадском Кеју жртвава рације, 23. јануара 2018. године, обележена је 76. годишњица трагичног догађаја у којем су припадници мађарске фашистичке окупационе војске од 21. до 23. јануара 1942. године побили и под лед Дунава бацили више хиљада Новосађана.

У подне, код споменика *Породица*, окупили су се представници Српске Православне Цркве, Јеврејске општине у Новом Саду, представници Војске Србије, Града Новог Сада, политички и културни делатници, амбасадори Израела и Мађарске, као и многобројни народ који је дошао да увелича овај молитвени догађај и да покаже јединство свих који се с тугом у срцу сећају невинно страдалих жртвава.

На сâмом почетку програма, градоначелник Новог Сада г. Милош Вучевић позвао је присутне да минутом ћутања одају пошту жртвама *Новосадске рације*. Вучевић је рекао да датуми нису само део историје и сећања, већ су и велика животна лекција за све нас, али и за оне после нас. *Нема куће нити породице која не памти неког страдалог претка, комшију, пријатеља, и како се ширио град ширило се и сећање на све невинне жртве Новосадске рације. Сви они којима је Нови Сад постао дом, знају да је ово место на којем се застане и замисли над тим како сви треба да будемо људи и да поштујемо живот, истакао је градоначелник Новог Сада.*

У име Српске Православне Цркве помен је служио Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј, уз саслужење умировљеног владике милешевског Филарета, новосадског свештенства и ђаконства. После служења помена, владика Иринеј је, поздравивши присутне, у својој беседи рекао да ће све жртве страшне Новосадске рације заувек бити упамћене као невинне жртве. *Те убице су више самоубице него било шта друго, јер невинне жртве нису изгубљене душе. Невинне жртве живе у вечној заједници, а то значи у вечној блаженству са Богом и Бог са њима. Сама чињеница да је неко невин страдао чини га достојним Божје љубави и Божје заједнице. Дотле, целате чека њихова добровољно изабрана богоотуђеност кроз све векове и сву вечност. Тужније и трагичније судбине од те*

нема, рекао је Епископ бачки и истакао да су мир, помирење и праштање предуслов да се злочини не понављају. Свако од нас треба и дужан је да најпре исправља себе да би могао да исправља друге, да најпре у својој души стиче мир са Богом, па онда и са другим људима и са Божјом творевином у целини. Да научи да прашта да би и њему било опроштено, да научи да љуби и непријатеље своје да би наследио Царство Божје, поручио је владика Иринеј присутнима који су се окупили на Кеју поводом обележавања Новосадске рације.

Програм је настављен молитвеним поменом, који је у име Јеврејске заједнице Србије, одржао господин Исак Асиел, врховни рабин Србије. Господин Асиел је, са неколико речи, подсетио јавност на страшне догађаје из наше историје који треба да нам буду упозорење за будућност.

Цвеће на споменик *Породица* положили су председник Покрајинске владе г. Игор Мировић, градоначелник Новог Сада г. Милош Вучевић, амбасадори Мађарске и Израела, затим представници Јеврејске општине Нови Сад, Савеза Јеврејских општина Србије, Матице ромске, као и потомак жртвава Бранислав Милић.

Венац са брода Речне флотиле спустио је председник Скупштине града Новог Сада г. Здравко Јелушић.

После програма уприличеног на Кеју жртвава рације, присутни су се упутили ка новосадској плажи Штранд, где је служен помен код спомен-плоче жртвама Рације.

У програму одржаном на Кеју жртвава рације су учествовали хор Саборне цркве *Свети Георгије* и хор новосадске Јеврејске општине *Хашира*.

АКТУЕЛНОСТИ

Светосавска беседа у свечаној дворани Факултета техничких наука у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј одржао је Светосавску беседу у петак, 26. јануара 2018. године, у свечаној дворани Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду.

Свечаност је почела појањем химне Светом Сави, у извођењу хора Гимназије Јован Јовановић Змај у Новом Саду, после чега је поздравну реч упутео професор др Раде Дорословачки, декан Факултета техничких наука.

Беседећи поводом празновања Првог Архиепископа српског Светог Саве, владика Иринеј је истакао да постоји једна дубока веза, унутрашње, органско прожимање свих наука, знања и достигнућа са вером и Црквом.

Свети Сава је личност која персонификује све што је добро, лепо и истинито, све што је стваралачко у српском народу, зато се и назива оцем наше просвете и културе. Повезивати овакве догађаје са његовом личношћу и његовим непролазним историјским делом, мислим да је веома мудра иницијатива. Не може неко ко жели да буде прави, дубински теолог да каже да ће читати неколико најважнијих књига из теологије. Мора да чита много из теологије, али мора да исто толико чита и из других области. Не може да буде потпуна незналица чак ни у области коју ви овде изучавате и негујете. Али и обрнуто, навео је Епископ бачки.

У оквиру свечаности, владика је уручио Светосавску награду најбољем студенту Факултета техничких наука у претходној годи-

ни. Такође, промовисани су магистри и мастер инжењери. Уз најлепше молитвене жеље, Епископ бачки г. Иринеј је упутео честитке свима поводом свеопште славе Светог Саве, а лауреатима је пожелео успеха у њиховом будућем раду и напретку.

После Светосавске беседе, присутнима се обратила и професор др Душица Ракић, заменик секретара у Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност.

Факултет техничких наука је једна од најсавременије организованих високообразовних институција у региону, са традицијом дугом 57 година.

Светосавска академија у Дому војске

Христољубиво војинство Прве бригаде Копнене војске новосадског гарнизона по четврти пут је, у Дому војске, 25. јануара 2018. године, организовало и одржало свечану Светосавску академију.

После певања државне химне *Боже правде* присутне је срдачном добродошлицом поздравио командант Бригаде, бригадни генерал г. Жељко Петровић. Надовезујући се на домаћинову реч програм су својим унутарњим жаром изнели: женски певачки састав и тамбурашки ансамбл СКУД-а ВИЛА, из Новог Сада; Гудачки квартет са новосадске Музичке академије, гуслар Петар Мишовић, троје младих потпоручника, петоро деце нижег основношколског и једно предшколског узраста и јереј Ђорђе Стојисављевић, надлежни војни свештеник који је изговорио Светосавску беседу.

АКТУЕЛНОСТИ

Иако је свечана академија првенствено намењена официрима, подофицирима, професионалним војницима и цивилним упосленицима у војсци, улаз је био слободан и за све оне којима значе овакве свечаности. Прва места у свечаној дворани Дома Војске, припала су уваженим званицама и пријатељима Команде бригаде. Покрајинска и градска власт била је представљена у лицу начелника Јужнобачког округа г. Милана Новаковића, председника Скупштине града Новог Сада, г. Здравка Јелушића, и иних уважених представника науке, образовања, културе, полиције, Министарства одбране и Војске Србије. Православна Епархија бачка била је заступљена кроз присуство неколицине свештеника, док је званичну месну Исламску заједницу представљао Мухамед еф. Зиљкић, муфтија војвођански.

Надахнути богатим текстуалним и уметничким садржајима Академије, присутни су с очигледном радошћу пошли својим домовима славећи незаборавно име и дело Светог и богоносног оца нашег Саве, првог архиепископа и просветитеља српског.

Помоћник војног свештеника
заставник Миле Даљевић

Светосавска академија у Народном позоришту у Београду

Свечана академија поводом школске славе Светог Саве одржана је 27. јануара 2018. године у Народном позоришту у Београду. Светосавску академију отворио је министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић. Обраћајући се присутнима, министар Шарчевић је рекао да је пут развоја дуг, али да смо најзад кренули тим правцем и што је најважније схватили да морамо имати боље образовање које ће бити у служби бољитка живота сваког житеља наше Србије.

Да може да нас види Свети Сава, а може, видео би да је Србија јача и паметнија, да се и сада, као пре много векова, угледа на најбоље, да се труди да их сустигне и претстигне. Данас, мили просветитељу, видиш да се трудимо, да силовито крећемо напред, да мењамо Србију у којој живимо да знање буде најважнија реч поред љубави. Знање за све, за развој земље, за лични успех и срећу, за велики углед наших људи и самопоуздање, које нам је толико потребно, рекао је министар.

Такође, министар Шарчевић је истакао да Министарство просвете много ради, да је за мало времена много тога започето и да неће стати док школе, наставници, професори, директори и декани не буду најбоље мотивисани и обучени да раде по најбољим светским моделима. *Да се наша економија оснажи, да би образовани, млади људи схватили да је лепо живети у својој Србији, јер је у њој најлепше стварати, најлепше сањати,* поручио је министар.

Светосавској академији присуствовали су Патријарх српски г. Иринеј, Епископ бачки г. Иринеј, Епископ шумадијски г. Јован, министри у Влади Републике Србије, бројни државни званичници, представници дипломатског кора, верских заједница, образовних институција, просветни радници и ученици.

АКТУЕЛНОСТИ

Светосавска академија у Матици српској

Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки г. Иринеј присуствовао је у петак, 26. јануара 2018. године, Светосавској академији у Матици српској, где је празничну беседу казивала др Светлана Томин, професор Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.

У навечерје празника Савиндана, тропаром Светоме Сави, у извођењу хора новосадског Саборног храма *Свети Георгије*, почела је свечаност у најстаријој српској књижевној, културној и научној институцији.

Професор Светлана Томин је рекла да су Свети Сава и Свети Симеон трајно присутни у текстовима посвећеним сремским Бранковићима и да су ти текстови последњи блесак средњовековне књижевности. *Заједничко сликање Светог Симеона и Светог Саве на иконама сигурно је могло да буде узор за исти начин приказивања сремских Бранковића. Повезивање култова Немањића и Бранковића наглашавало се и преко њиховог заједничког представљања на фрескама. Бранковићи су сликани уз Немањиће и на зидним сликама у првој зони припрате манастира Крушедола 1750. године. Црква је славила своје заштитнике и ктиторе Бранковиће, као што је то, у претходним временима, чинила с Немањићима, навела је професорка Томин.*

Светосавској беседи у Матици српској присуствовали су представници републичких, покрајинских и градских власти, представници словенских матица и многобројни Новосађани.

Стихове посвећене Светом Сави казивала је др Исидора Поповић.

Прослава празника Светог Саве у Саборном храму у Новом Саду

Предвођен својим Архијерејем, верни народ Богом чуваног града Новог Сада, молитвено је прославио празник првог Архиепископа српског Светог Саве. Евхаристијским сабрањем, началствовао је Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки господин Иринеј, уз саслужење братства Саборног храма и новосадских ђакона.

Према речима владике Иринеја, исказаним у евангелској омилији: *Данас прослављамо Светог Саву првог Архиепископа српског, духовног родитеља и началника просвете у нашем народу. Господ Исус Христос једном за свагда приноси Себе на жртву за спасење свих људи, и Он је вечни узор сваком истинском пастиру Цркве Његове. Тако је чинио и Свети Сава од најраније младости. Одлази на Свету Гору узимајући на себе најтеже монашке подвиге, зида храмове, просвећује народ. Издејствовао је самосталност Српске Цркве, постајући њен први Архиепископ...*

После заамвоне молитве, Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки господин Иринеј, благословио је славски колач и кољиво које је ове године са љубављу, Господу у славу, а у част Светог Саве, првог Архиепископа српског, принео кум славе господин Вучина Шћекић, са породицом.

По завршетку свете Литургије, старањем катихете Николе Дувњака, најмлађи полазници веронауке приредили су пригодан програм, рецитијући и појући у славу Имена Божијег, а у част Његовог угодника Светог Саве првог Архиепископа српског.

Светој Литургији присуствовали су др Ра-

АКТУЕЛНОСТИ

дивој Стојковић, директор новосадске Гимназије „Јован Јовановић Змај”, као и председник Црквене општине у Новом Саду, господин Никола Перваз.

Одржана прва седница Одбора за обележавање стогодишњице присаједињења Војводине Србији

Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј учествовао је 2. фебруара текуће године у Новом Саду, у својству члана, у раду прве седнице Одбора за обележавање стогодишњице присаједињења Војводине Краљевини Србији. Седницом је председавао председник Покрајинске владе и председник Одбора г. Игор Мировић, а почасни председник Одбора и његов покровитељ је председник Републике Србије г. Александар Вучић.

На предлог Епископа бачког г. др Иринеја у програм обележавања укључиће се и Српска Православна Црква, с обзиром на значај Карловачке митрополије у животу српског народа у оквиру Хабзбуршке монархије.

Одбор је усвојио програм којим ће током 2018. године бити обележен овај значајан јубилеј.

Председник Одбора г. Игор Мировић рекао је да у нашој националној историји постоје догађаји и датуми који су били преломни, а о којима се у јавности данас мало зна. Један од таквих датума је свакако и 25. новембар 1918. године, када је, након величанствених победа српске војске у Великом рату, народ из крајева Војводине на Великој народној скупштини у Новом Саду, донео одлуку о присаједињењу Краљевини Србији и на тај начин остварио вишевековни сан о уједињењу.

Програм обележавања века од ове пресудне одлуке реализоваће се током целе 2018. године и биће сегментиран.

Први део ће обухватити више активности до маја, са фокусом на Мајску скупштину из 1848. године у Сремским Карловцима, на којој су Срби у Угарској поставили своје политичке захтеве о аутономији, док ће се у другом делу одржавати манифестације које ће бити завршене 25. новембра, када су ти циљеви и били остварени одлуком о присаједињењу.

Свечани део обухватиће одржавање академија у Београду и Новом Саду поводом Дана присаједињења, као и свечаних седница Покрајинске владе и Скупштине АП Војводине.

У току је адаптирање места за изложбени простор новог Музеја присаједињења, где ће се на једној адреси наћи артефакти и документи што сведоче о вишевековној борби српског народа за своја права на српски језик и писмо, своју аутономију и политичка права, културу и уједињење са Краљевином Србијом. Музеј ће бити смештен у оквиру комплекса Музеја Војводине и Архива Војводине.

Поред свечаног, програм ће обухватити одржавање научног скупа у Матици српској, на коме ће се размотрити сложени историјски процеси у области политике, идеологије, културе, који су били иманентни јачању српске националне свести оног доба, и који су довели до коначне реализације идеје националног уједињења.

Планира се и богата издавачка продукција са едицијом „Српска књижевност о Великом рату”. Обухватиће приповетке и поезију са овом тематиком, дела Милоша Црњанског, Станислава Кракова, Драгише Васића, Бранимира Ћосића, Бранислава Нушића, Стевана Јаковљевића, Растка Петровића, Добрице Ћосића, Данка Поповића, Душана Ковачевића и Александра Гаталице.

Посебан део програма ће бити играни филм и позоришна представа. Писање сценарија поверено је познатом писцу и драматургу Миловану Витезовићу.

На седници је разматран и део програмских активности који се односе на реализацију концерата, као и пројекта „Сто година присаједињења на друштвеним мрежама” са кратким форматима са познатим личностима из политичког живота, уметности и науке, које су обележиле то историјско време и допринеле јачању националне свести.

АКТУЕЛНОСТИ

Освећени темељи параклиса при храму Покрова Пресвете Богородице у Бачкој Паланци

У Недељу месопусну, 29. јануара /11. фебруара 2018. године, на празник Преноса моштију светог Игнатија Богоносца, по благослову Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, Његово Преосвештенство господин др Јован, умировљени Епископ нишки, служио је свету Литургију, у храму Покрова Пресвете Богородице у Бачкој Паланци, уз саслужење једанаесторице свештеника и четири ђаконa. На светој Литургији је певао црквени хор „Свети Јован Крститељ“.

Током Литургије, Епископ Јован је у чин ђаконa рукоположио вероучитеља Драгољуба Мајсторовића из Будисаве.

У продужетку свете Литургије, владика Јован је освештао темеље параклиса при храму Покрова Пресвете Богородице, посвећених светим женама, светој великомученици Марини и преподобној матери Параскеви.

Његова Светост Патријарх српски Иринеј Служио свету Литургију у Кањижи

У Недељу месопусну, на спомен преноса моштију светог Игнатија Богоносца, 29. јануара/11. фебруара 2018. године, Његова Светост Патријарх српски господин Иринеј, служио је свету Литургију у храму Сабора светог Архангела Гаврила у Кањижи.

Светејшем Патријарху саслуживали су господа епископи бачки Иринеј и банатски Никанор, више свештеника Епархије бачке и Епархије банатске, као и два ђаконa.

На крају свете Литургије епископ Иринеј је заблагодарио најпре Светејшем Патријарху на началствовању светом Евхаристијом, а потом и епископу Никанору на молитвеном учешћу у литургијском Сабрању.

Слава Алмашког храма у Новом Саду

Престони празник Алмашког храма у Новом Саду – Света Три Јерарха, прослављен је у понедељак, 30. јануара/ 12. фебруара 2018.

АКТУЕЛНОСТИ

године. Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки г. Иринеј, уз саслужење умировљеног Епископа нишког г. Јована, као и свештенства и ђаконства наше Епархије.

У беседи упућеној вернима после прочитаног јеванђелског одељка, владика Иринеј је навео да су првобитни угодници Божји у Цркви поштовани од најранијих апостолских времена, да су били свети мученици, они који су сведочили Васкрсење Христово до краја земље.

Сви облици подвига у Цркви, сви облици светитељства у Цркви своде се, на крају свих крајева, на сведочење и мучеништво Христа ради. Ја наглашавам да и у тешким временима у којима су и наши преци живели, они никада нису престали да се занимају за истину своје вере. Срби никад нису били ни непобожни ни нецрквени. О томе сведочи сва наша историја и то исто важи за све друге православне хришћанске народе. У тешким временима почетка турског ропства, најсложеније богословске текстове српски монаси су преводили и рукописи те врсте су сачувани до данас. Не можемо порицати да је дошло до духовног пустошења последњих деценија, али не тако и не толико да се може говорити да је наш народ нецрквен и непобожан, навео је Епископ бачки.

Владика је подсетио да се овога дана слави успомена на три велика учитеља Цркве Христове који су живели у 4. веку: светитеље Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоуста.

Важно је да и ми, угледајући се на свете Божје угоднике и Света Три Јерарха, између осталих, покушамо да у скромним датостима својих живота, будемо сведоци љубави Христове. Љубав Христова је највећа моћ и она зрачи и кад ми то не знамо. Будимо и ми колико можемо сведоци Христови у маломе. Нека пример Света Три Јерарха надањује све нас и нека нам они буду живи путовођи на путу спасења, поручио је владика Иринеј, честитајући славу братству Алмашког храма, кумовима, парохијанима, као и свима Новосађанима.

У православним земљама са грчком културом, грчким језиком, светитељи Василије Велики, Григорије Богослов и Јован Златоусти прослављају се не само у храмовима, већ и у школским установама, као покровитељи просвете.

У току свете Литургије, владика Иринеј је у чин презвитера рукоположио ђакон Драгољуба Мајсторовића из Будисаве, док је умировљени Епископ нишки г. Јован у свештени ђаконски чин рукоположио ипођакон Милана Цирара, из Новог Сада.

После заамвоне молитве, владика Јован је благословио славски колач и жито.

Заблагодаривши Његовом Преосвештенству на томе што је и ове године узнео молитву за спас душа присутних и свег рода људског, протопрезвитер Бранко Вујиновић, настојатељ Алмашког храма, пожелео је владици Иринеју да још дуго година служи светој Цркви и да верне снажи својом молитвом и очинском поруком. Настојатељ Алмашког храма је честитао славу кумовима господину Николи Первазу и његовој породици, захваливши им на дару приложеном Алмашком храму.

Празничну радост увеличао је својим појањем хор *Свети Јован Дамаскин*, предвођен јерођаконом Јеротејем, сабратом манастира Светих архангела у Ковиљу.

У Алмашком храму у Новом Саду, ове године ће бити уприличена завршна прослава тристагодишњице од када је сазидан први храм на месту где се налази данашњи велеlepни храм.

Празник Сретења Господњег у Саборном храму у Новом Саду

У четвртак, 2/15. фебруара 2018. године, на празник Сретења Господњег, у Саборном храму Светог великомученика Георгија у Новом Саду, Евхаристијским сабрањем начествовао је Епископ новосадски и бачки го-

АКТУЕЛНОСТИ

сподин Иринеј, уз саслужење умировљеног Епископа нишког господина Јована (Пурића), архимандрита Исихија (Рогића), протопрезвитера-ставрофора: Миливоја Мијатова, архијерејског намесника новосадског првог, протонамесника Брана Миловца, архијерејског намесника бачкопаланачког, братства Саборног храма, и новосадских ђакона.

Владика Иринеј је беседећи после прочитаног јеванђелског одељка рекао: *Сретење значи идење у сусрет и прихватање оног који нам долази у сусрет. Господ Христос је, по речима светог апостола Павла, „крај Старог Завета и родоначелник Новог Завета”. У Личности Господа Исуса Христа, укида се Ароново свештенство и стари Закон. Он је нови Првосвештеник Цркве по чину Мелхиседекову, Законодавац старог Закона и законоположник новог Закона. У четрдесети дан се по обичају Мојсијевог закона доносило дете у храм и том приликом се приносила и жртва, у овом случају два голуба, који представљају сиротињску жртву, жртву коју су приносили они који су били скромнијег материјалног стања. Данашњи празник је првобитно назван празником очишћења, у основи је посвећен Пресветој Богородици, са много елемената Господње службе. Празник је уобличен у четвртом веку по Христу, у граду Јерусалиму, а опште је прихваћен у петом, односно шестом веку...*

Пред почетак свете Литургије Владика Иринеј је у чин ипођакона рукопроизвео катихету Николу Дувњака. Током Литургије Епископ Иринеј је рукоположио ђакона Милана Цирара у чин презвитера. По благослову владике Иринеја, владика Јован је у чин ђакона рукоположио Огњена Верића, вероучитеља, из Новог Сада.

Недеља Православља у Саборном храму у Новом Саду

У недељу Православља, 12/25. фебруара 2018. године, Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки господин Иринеј служио је свету Литургију у Саборном храму у Новом Саду.

У архипастирској поуци, владика Иринеј је између осталог истакао: *Навршило се недељу дана од почетка Великог и Часног поста и ово је први празник у току Свете четрдесетнице, који се зове Недеља Православља. Свака недеља би се могла назвати недељом Православља, али постоји разлог зашто се баш ова, прва недеља поста, тако назива. Вера није људско достигнуће, у сваком човеку постоји чежња за Богом Живим, али истински Дародавац вере јесте Бог, а не човек. Праву веру имамо гледајући на „Началника и савршитеља вере наше Господа Исуса Христа. ”Вера није само апстрактно, мисаоно гледање Бога, него је она истинско боговиђење. Видевши да Господ зна цео живот његов, Натанаило је исповедио веру у Живога Бога. Основна истина хришћанске вере је да Бог није неки далеки усамљеник, него Један од Тројице који је постао човек. Кроз данашњи празник и ми имамо призивање да очима вере преко светих икона, а највише кроз свету Тајну причешћа, трајно осећамо Његово присуство у нашим животима, бивајући и сâми апостоли „вере којом се спасавамо”, по речима светог апостола Павла.*

Недеља Косова и Метохије у Матици српској

У Матици српској од 26. фебруара до 2. марта ове године обележена је Недеља Косова и Метохије. У богатом програму и предавањима учествовали су Њихова Преосвештенства Епископи бачки господин др Иринеј и рашко-призренски господин Теодосије, хор Школе црквеног појања при Црквеној општини новосадској *Свети Јован Дамаскин*, глумци Народног позоришта из Приштине, као и угледни предавачи и песници који су говорили о српској култури и поезији пониклој на простору наше јужне покрајине.

Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки г. Иринеј отворио је, 1. марта 2018. године, свечано вече у просторијама ове најстарије српске књижевне, културне и научне институције.

На самом почетку, присутне је поздравио професор др Драган Станић, председник Матице српске.

Захваливши Епископу Теодосију на доласку и учешћу у овој свечаности, владика Иринеј је нагласио да је Епископ рашко-призренски дуги низ година служио Богу и роду у Метохији и пре избора за владика, као и да је један од ретких познавалаца тамошњих прилика и неприлика.

Питање Косова и Метохије није питање за тренутне, исхитрене одлуке, макар како биле мотивисане, а поготову када нису довољно и добро мотивисане, него је питање судбине и опстанка читавог нашег народа. Не треба имати, по мом утиску, никаквих илузија да, ако без отпора пристанемо на отимање Ко-

сова и Метохије, ово сад је стање отимачине, окупације, али без нашег пристанка, ако ли ми пристанемо, неће бити крај него почетак даљег комадања српских крајева, док не будемо, добрим делом и својом заслугом, претворени у Курде европског континента, оценио је владика Иринеј, додајући да на то немамо право да одлучујемо ни у име своје прошлости, ни у име будућности. Такође, Епископ бачки је подсетио да се у свим манастирима на Косову и Метохији одвија молитвено правило и литургијски живот као у најбоља времена, да смо имали нове мученике међу нашим монасима на Косову и Метохији, као и да имамо свештенике са породицама који живе буквално у гету. Све је то нешто што нас обавезује светом обавезом. Нико нема права да каже да те људе поклања било којој другој држави, а поготову држави полудивљих племена, која су само насиљем дошла до овога до чега су дошла, поручио је владика Иринеј.

Беседу о Косову и Метохији произнео је Епископ рашко-призренски г. Теодосије, који је казао да су наше светиње, свештенство, монаштво и верни народ, прошли Голготу и Васкрсење. *Мученичка крв је натопила косовску земљу. Трудбеници, радници су натопили знојем, а покајници и мајке које су бринуле и оплакивале своје најмилије, они су сузама натопили ту земљу. То је наша најсветија земља, наш Јерусалим! Немамо права да га се одрекнемо ни по какву цену. Ако се ми одрекнемо Косова и Метохије, онда је то почетак нашег краја. Онда ћемо изгубити свој духовни, историјски и сваки други идентитет, и бићемо као леш, навео је владика Теодосије, уз напомену да је за опстанак српског народа на Косову и Метохији потребна испружена рука свих нас. Епископ Теодосије је рекао да је довољно народа остало на Косову и Метохији да би се оно данас могло назвати да је српско. Надамо се, ако се окренемо назад у прошлост и видимо да није било лако, да су наши Срби много пропатили, а нису се хтели одрећи онога што је најсветије, своје вере и тих простора које су наследили, да ћемо и ми данас имати снаге да у нашем времену сачувамо то што смо примили, да не будемо најгора генерација са којом ће све да нестане. Не слажем се са изјавом појединих да ћемо, ако данас не донесемо решење, оптеретити нашу децу и будућа поколења. Да су тако размишљали Срби петсто година*

АКТУЕЛНОСТИ

под Турцима, не би дочекали ослобођење. Треба учинити све што је до нас да не изгубимо Косово и Метохију, поручио је Епископ рашко-призренски.

Беседу владике Теодосија пратили су видео прилози, које је припремила Издавачка кућа Платонеум из Новог Сада.

Програм у свечаној дворани Матице српске је увећао хор Црквене општине новосадске Свети Јован Дамаскин.

Исповест свештенства архијерејског намесништва новосадског првог

У понедељак, 5. марта 2018. године, треће седмице Часнога поста, после јутарњег богослужења у Саборном храму Светог великомученика Георгија у Новом Саду, свештеници архијерејског намесништва новосадског првог приступили су светој Тајни исповести. По благослову Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког Господина Иринеја, свештенике је исповедио протојереј-ставрофор Слободан Марковић, умировљени парох косјерићки.

После извршене Свете Тајне исповести,

прота Слободан Марковић поучио је сабрано свештенство о значају свете Тајне покајања, пожелевши свештеницима и ђаконима да у здрављу душе и тела дочекају празник Васкрсења Христовог. Прота-ставрофор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први, захвалио је проти Слободану Марковићу на указаној љубави и труду.

УПОКОЈ, ГОСПОДЕ

Протонамесник Радивој Веселиновић (1961–2017)

У тебе је избројено моје потуцање, сузе се моје чувају у суду код тебе, оне су у књизи твојој (Псал. 56, 8).

У петак, 15. децембра 2017. године, после дуге и тешке болести, уснуо је у Господу протонамесник Ра-

дивој Веселиновић, привремени парох ратковачки. Упокојио се релативно млад и у најбољој људској снази, али, ако усмеримо поглед на његов кратки овоземаљски живот видећемо да је он био веома испуњен топлином вере, доброте, љубави и наде, па, иако кратак, био је то живот испуњен добродетељи и богат живот посвећен Господу, светој Цркви, својој пастви и посебно супрузи Биљани и сину Владимиру.

Видело дана угледао је у Зеленграду, у носитој и мученичкој Далмацији, коју је носио у срцу до последњег издисаја, надајући се да ће обновити спаљено и порушено огњиште, које је минуле јесени обишао и поклонио се светињама манастира Крке и Крупе. Премудри Соломон каже да поштено име личи на миомирисно уље које пријатно одише на све стране где се појави; то слободно могу рећи и за блаженопочившег оца Радивоја истичући да је својом појавом, добротој и простодушносту пленио и задобијао поверене му парохијане.

Прво место службовања оца Радивоја било је место Кула и храм Светог апостола и јеванђелист Марка. Ту је проповедао реч Божју и сејао у душама парохијана доброту која блажи душе, подиже човека и чини да овај живот и поред свих невоља, постаје узвишен, вредан и леп. Потом, одлази у Ратково где наставља своје успешно пастирско служење до упокојења. Силазећи са овоземаљске позорнице, отац Радивоје одлази пред Вечног Судију да чује умиљне речи *Добро, слуго добри и верни, у малом си био веран, над многим ћу те поставити; уђи у радост господара својега.* (Мат. 25, 21).

Молитвено ћемо помињати оца Радивоја, сећати се његовог часног имена, његовог светлог и чврстог карактера, јер иако је, можда, одавао утисак слабога човека, показивао је невероватну чврстину у многим ставовима. Сећаћемо

се његове братске и неискарене љубави.

Нека ти је блажен спомен, достојан блаженства драги нам у Христу брате и саслужитељу, оче Радивоје!

Протопрезвитер Бранко Вујиновић

Протопрезвитер Љубомир Станковић (1943–2018)

У раним јутарњим часовима, на празник Светог апостола првомученика и архиђакна Стефана, 9. јануара 2018. године, у 75. години овоземаљског живота уснуо је у Господу протопрезвитер Љубомир Станковић, умировљени парох сиришки.

Прота Љуба је рођен 2. новембра 1943. године у Великој Врбици, општина Кладово, од благочестивих родитеља оца Срете-на и мајке Љубице. У родном месту је одрастао и завршио основно школовање. По завршетку

основне школе уписује се у богословију Светих Кирила и Методија у Призрену коју са успехом завршава. Године 1966. ступа у брак са Донком рођ. Мирков, са којом је добио троје деце: ћерку Јелену, синове Александра (сада презвитера) и Милана. Исте године, 2. новембра, рукоположен је у чин презвитера, од стране блаженопочившег Епископа нишког Јована. У Епархију бачку дошао је 1971. године и постављен за пароха мартоношке парохије, а већ 1974. године постављен је за пароха бегечког, истовремено опслужујући и челаревско-гложанску парохију. Пожртвовано богослужећи на овим парохијама до изражаја долази његов организаторски и градитељски дар, који је он у потпуности исказао обнављајући храм у Бегечу, градећи из темеља параклис у Челареву, нови парохијски дом у Бегечу и сиришку цркву, све до одласка у пензију крајем 2006. године. У пензију одлази са нарушеним здрављем које се временом погоршавало.

Вечан ти спомен, достојан блаженства и вечног спомена, прото Љубо!

Протонамесник Драгољуб Клисарић

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

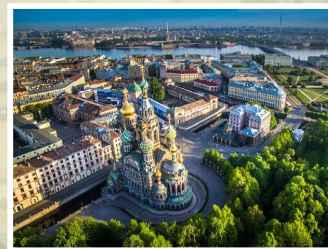
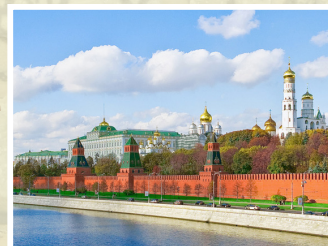
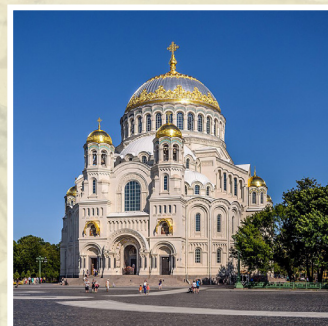
СЛУЖБА ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

ОРГАНИЗУЈЕ ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ У РУСИЈУ
**МОСКВА, САНКТ ПЕТЕРБУРГ, ОПТИНА,
СЕРГЕЈЕВ ПАСАД, КРОНШТАТ, ПЕТЕРГОФ**

- Покровски манастир
- Даниловски манастир
- Новоспаски манастир
- Манастир свете Јелисавете
- Светојовановски манастир
- Манастир Хотково
- Оптина пустиња
- Шамордино
- Тројице Сергејева Лавра
- Донски манастир
- Храм Христа Спаситеља
- Црква св. Александра Невског
- Капела св. Ксеније
Петровградске
- Смоленски сабор, Кремљ
- Саборна црква у Кронштату
- Казанска Саборна црква
- Исакијевски сабор
- Црква светог Петра и Павла
- Третјаковска галерија
- Ермитаж

24. АВГУСТА - 01. СЕПТЕМБРА 2018.

Пријаве и остале информације на телефоне:
064 129 36 16 и 021 526 068

СЛУШАЈТЕ НАС!

Наш глас сведочи о сусрету Цркве и света

БЕСЕДА

Радио Православне Епархије бачке, Нови Сад - 91,8 MHz

ТАВОР

Радио Црквене општине Бачка Паланка - 95,1 MHz

БЛАГОВЕСНИК

Радио Црквене општине Сомбор - 95,7 MHz

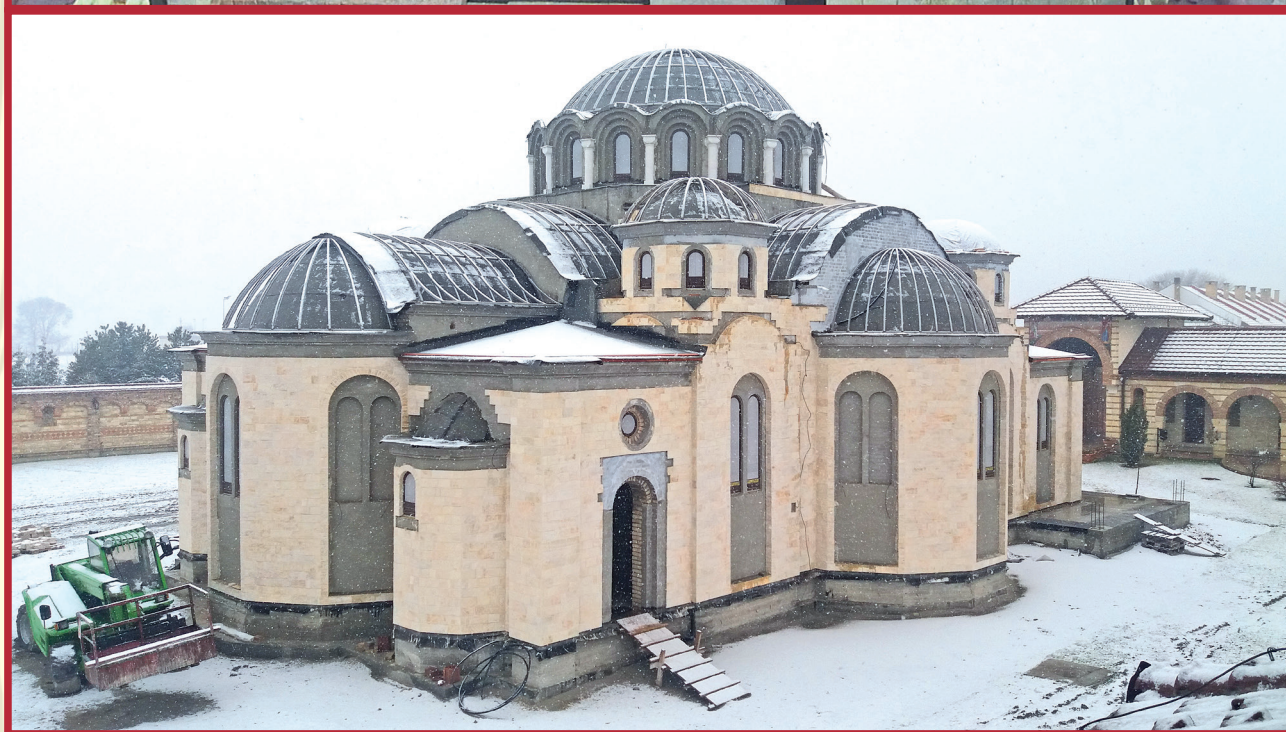
СЛАВОСЛОВЉЕ

Радио Црквене општине Суботица - 90,7 MHz

Радујмо се заједно!

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ
ХРАМА У МАНАСТИРУ
ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА
НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Текући рачун код Војвођанске банке А. Д. Нови Сад
број 355-1089360-75